

સદરની
સિંધી સુંદરીનો

કરાંચીમાં ખા. બહાદુર અરદેસર મામની

કોર્ટમાં

અર્થ

ભરેલો

ચાલેલો

કેસ

સદરની

સિંધી

સુંદરીનો

અર્થ

ભરેલો

કેસ.

આ કેસ

ચાલેલો

શોખને

વાસ્તે રાખ

વ માં આવે

લેવા વાસ્તે

તેને કાઢી

પાડી અર્થ

કરવા નહી.

સને ૧૯૨૮

છપાવી પ્રસિધ્ધ કરનાર.

શુક્લ દુર્ગાશંકર અંબારામ મોરબીવાલા.

કીમત. ૦-૨-૦

ઇલેક્ટ્રીક કામનું રીપેરીંગ વર્કસની જુની અને જાણીતી દુકાન.

મેટરો, મેટર સાઇકલો, પંખાઓ તેમજ ઇલેક્ટ્રીક લગતુ દરેક કામ
રીપેર કરી આપવામાં આવે છે તે સીવાય દરેક મસીનરી રીપેર
કરી આપીશુ મેટરી રીપેર કરી તેમજ મેટરીમાં પાવર ભરી તરત
ચાલુ હાલતમાં કરી આપવામાં આવે છે.

પર્યાય મધ્યમ અને ટાઇમસર કામ

થઈ જનારા શેડીઆઓના

આખેહુબ વર્ણન આપતું ચિતાર.

ઉપલા નામની ચોપડી થોડા વખતમાં તમારી રૂબરૂ હાજર થશે
જે વાંચવાથી તમોને ખાતરી થશે કે સ્ત્રીઓ ઉપર કાંમાંધ બની
શેડીઆઓ કેવા પાયમાલ થયેલ છે અને તેઓ કેવી દશા ભોગવે
છે તેનો અભિનવ ચિતાર નજરે મેળવેલીશ્યની પ્રજા વિચાર કરશે.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કૉપીરાશ્ટ્રિ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૩૧૦ વર્ગાંક

પુસ્તકનું નામ સિંધી સુંદરીના કસબીમ
માલેલા ડેસ

વિગય હર: ૨૪૨૪૨૫ ૭

નીચેની ક્રીમત અસલ ઇંગ્લીશ લેન્સેઝ ફેક્ટસ
લેન્સીઝની છે

સ્પેરીકલ કનવેક્સ અને કનકેવ લેન્સીઝ રૂ. ૫) જોડી એકના

સીલેન્ડીકલ " " " રૂ. ૭)

સ્પેરીકલ સીલેન્ડીકલ લેન્સીઝ રૂ. ૧૦) જોડી એકના

ટોરીક સ્પેરીકલ કનકેવ અને કનવેક્સ લેન્સીઝ રૂ. ૭) જોડી એકના

" સીલેન્ડીકલ કનકેવ અને કનવેક્સ લેન્સીઝ રૂ. ૬ જોડી એકના

" સ્પેરીકલ સીલેન્ડીકલ લેન્સીઝ રૂ. ૧૨ "

નીચેની ક્રીમત અસલ અમેરીકન ક્રાઉન લેન્સીઝની છે

સ્પેરીકલ કનવેક્સ બંને કનકેવ લેન્સીઝ રૂ. ૨) જોડી એકના

સીલેન્ડીકલ " " " રૂ. ૪) "

સ્પેરીકલ સીલેન્ડીકલ લેન્સીઝ રૂ. ૫) "

ટોરીક સ્પેરીકલ કનવેક્સ અને કનકેવ લેન્સીઝ રૂ. ૩) "

" સીલેન્ડીકલ " " " રૂ. ૬) "

સ્પેરીકલ સીલેન્ડીકલ લેન્સીઝ રૂ. ૬) "

અમેરીકન (Soosania) ફેરેમ રૂ. ૮) "

અમેરીકન (Newport) ફેરેમ રૂ. ૭) "

તે ઉપરાંત અમારી પાસે ફેરેડ બતના અપટુડેટ ફેશની ચશ્માની ફેરેમે લેન્સીઝ ગ્રાઉન્ડ ગરામી અને ચશ્માઓને લગતો સામાન અમેરીકન ઇંગ્લીશ, ફેરેમ અને જર્મની બહુજા ઠાકરાયત લાંબેસલશે

હિટક તથા ન્યાયન્ય ચશ્માના વેપારી ઝવેરી સોની અને ચાંદીનું કંઈવર્ક પ્રતાવનાર અને વેચનાર

રગાપીત ૧૮૪૫

હરીશમ સુદરજી

ન્યાય નેશનલ બેન્ક સામે

ખાંદર રોડ—કરાચી

માણસના સુખના સઉથી કટા વેરીને
નાણુદ કરવાનો ઇલાજ

દવાઓ કરી નીરાસ થયેલાઓને માટે છેલ્લામાં
છેલ્લો ઉપાય અજમાવો.

ખાસ ગરમીના રોગના ઉપાયો કરનાર જુના
અને જાણીતા દેશી વધદ.

એકવાર અજમાવી ખાત્રી કરો. આજસુધી
માં હજારો લોકોએ આશીરવાદ મેળવેલ છે.

તેમજ

દરેક જાતના સુગંધીદાર તેલો અમારે
ત્યાં મલે છે.

ભાવમાં મધ્યમ ખાસ પોતાની દેખરેખ
નીચે તક્યાર થાય છે

પુનમચંદ વીરચંદ મોરખીવાલા

રણછોડલેન—કરાંચી.

સદરની સિન્ધી સુંદરીના ખા. ખા. મામાની કેટમાં ચાલેલા કેસનો

હે વા લ .

કરાચી સદરમાં સિન્ધી સુંદરીને કેમ ઉઠાવી ?

સદરમાં તેજુ સિન્ધી એકે નામચીન પસારી છે, તેની ચૌદથી સોળ વર્ષની જેડી નામની સુંદર સ્ત્રીને મુસલમાનોએ ઉઠાવવાના સમાચાર સોમવારે પવનની માફક પ્રસરી ગયા હતા. પોલીસે આ બાબતમાં ચાંપતી તપાસ કરી હતી અને આખરે સાંજે સદરની મેમજી મરજુદ પાસેના શીરાજીદીન નામના મુસલમાનને ત્યાંથી તેનો પતો લાગ્યો હતો. આ શીરાજીદીન પહેલાં દરજીનું કામ કરતો હતો અને હવે અનાજની દુકાન કરી છે. મુમતાજીદીન નામનો મુસલમાન જે ગીલીટનું કામ કરતો હતો તેણે આ જુવાન જેડીને ઉઠાવી હતી એમ કહેવાય છે. મુમતાજીદીનનો દજુ પતો નથી તે લાગી ગયો છે.

દરજીજી દેવુબાઈના ઘરમાંથી કેટલોએક માલ મળ્યો હતો તેને પકડવામાં આવી છે તથા એક વોરો નામે યુસફઅલી તથા મોચી ગોપાલજીને પણ પોલીસે આ બાબતમાં તપાસ માટે બોલાવ્યા હતા.

જેડીબાઈ તેજુબાઈને ઘેર પાછાં સહીસલામત આવી પહોંચ્યા છે આવા શેતાનોથી અવરય ચેતો.

કરાંચી સદરની સીંધી સુંદરીનો ઉઠાવગીર પકડાયો.

ગઈ કાલે રાષ્ટ્ર-શક્તિના અંકમાં પ્રગટ થયેલ પસારી તેજુની જુવાન સ્ત્રી જેડીને કહેવાતો ઉઠાવગીર મુમતાજીદીન પોલીસને શરણુ થયો છે દરજીજી દેવુબાઈને જામીન ઉપર છોડવામાં આવેલ છે.

આ કેમથી સદરમાં ભારે ખુલ્લાટ થયો છે અને કેસ ચાલતી વખતે વણી રસભરી વાતો પ્રગટ થશે એમ કહેવાય છે.

સદરની સુંદરી જેડી મારે થયેલ પહેલો પોલીસ રીપોર્ટ.

કગચી સદરની વેરા બજારમાં રહેતા તેજુભલ ગેહીમલે ફેબ્રુઆરી ગુન્દાની ૩૬૩ અને ૩૮૦મી કલમ હેઠળ પોલીસમાં એવો રીપોર્ટ તા. ૧૧-૬ની સવારે ૧૧ વાગે કરેલો કે ગઇ રાત ૧૧ વાગે હું મારે ઘેર ગયો ત્યારે મેં મારી સ્ત્રીને ઘેર સુતેલી જોયેલી-તે હું સુવા રયો, આ સવારે ચાર વાગે મારી મા આવીને કહે તારી વહુ ક્યાં છે? સ્ત્રીતરફ તપાસ કરતા તેણીનો પત્તા મળ્યો નહિ. મારી સ્ત્રી ચઉઠેક વરસની છે. તેણીને બાળુમાં રહેતો એક સોનારો મુમતાજ અથવા બે બીજા ભગાવી ગયાનો મને શક છે. બસોની રોકડ ચારાઇ ગઇ છે. તેણીનાં શરીરે ઘરેણાં છે.

જે પછી પોલીસે આરોપી ૧ લાને ગઇ તેરમી તારીખે ૪ વાગે પકડી જામીન પર છોડેલ હતો. આરોપી ૨ જીને ગઇ ૧૧ મીએ રાતે ૧૦ વાગે પકડી ૧૩ મી તારીખે ૫-૧૫ વાગે જામીન પર છોડી હતી. આરોપી ૩ જીને ૧૧ મીએ રાતે ૯-૪૫ કલાકે પકડી બારમીએ બપોરના બાર વાગે જામીન પર છોડેલો હતો.

સદરની સુંદરી જેડીએ પોલીસમાં આપેલી ખુદી બુખાની.

મને આ ઘરમાં મુમતાજ લાગ્યો હતો. છેલ્લા સાત મહીનાથી હું એની સાથે પ્યારમાં છું. તે દર સાથે કે પાચમે દીવસે મારી પાસે આવતા. મને દેવબાઇએ તેની ઝોળખ કરાવેલી. દેવબાઇ અમારી વચ્ચે હતી મુમતાજ મારા ઘરમાં રાત મારી પાસે આવતો. હું તેના પ્યારમાં પડી અને તે દેવબાઇ સાથે મારી પાસે આવ્યો કે મારે તેની સાથે દેશ જવું. એક મહીના પહેલાં તેણે મને કહેલું કે જો તું મારી સાથે નહિ આવે તો હું ઝેર પીશ. દેવબાઇ મને લલચાવતી કે મુમતાજ પછસાદાર છે ને તને બહુ સુખી રાખશે. તું જ. દેવબાઇએ ગઇ કાલે ત્રણ-ચાર વાગે આવી મને રાતના મુમતાજ સાથે જપા કહ્યું દેવબાઇ કહે કે હું બહાર રાહજોઇશ અને તને મુમતાજ પાસે લઈ જઈશ તેણીએ મારા ઘરેણાં અગા-

ઉથી તેને આપી દેવા કહેતા હું ક્યુજ થઈ. તેણી કહે કે હું મારી દીકરીને મોકલીશ, આપી દેજો. તેણીએ તેની દીકરી દીવાળીને મોકલવાથી મેં તેણીને ઘરેણું આપ્યા. ગદ્ય રાતે વચન આપ્યા મુજબ હું રાતના ૩૫ વાગે મારા ઘર બહાર નીકળી તેણી તેના ઘર આગળ ઉભી હતી. તેણી મને મુમતાજની દુકાને લઈ ગઈ. મુમતાજ મને જ્યાંથી હું હાથ લાગી તે ઘેર લઈ ગયો. તે મને ખાલી ઘરમાં મુકી આવી ગયો. બપોરે બે વાગે તે આવીને કહે કે તારે મુસલમાન થવું પડશે. સવારે સાત વાગે શીરોઝની સ્ત્રી મને ઉપર લઈ, તેણીએ મને મુસ્લીમ થવા માટે લલચાવી. આ શીરોઝે મારી સાથે બે વાર વ્યભીચાર કર્યા. એકવાર સવારના ૪ વાગે જ્યારે મુમતાજ મને તેના ઘરમાં મુકી ગયો અને બીજી વાર સોંજના પાંચ વાગે જ્યારે મુમતાજ મને તેનીના રૂમમાં લાવ્યો તે મને શીરોઝને સોંપી મેં ચારેલા બસો રૂપિયાની વાત બોલી છે. મારી ઉમર ફેટલી છે તેની મને બબર નથી. તેજુમલ નામદં છે. તેટલા માટે હું બીજા ચાર કડં છું. મને મારા ધણી સાથે રહેવું ગમતું નથી કારણ કે મારો ધણી તે તેની મા મને બરાબર રાખતા નથી હું મારી મજબૂતી ગયેલી. મેં દેવબાઈની સલાહ લીધેલી તે તેણીએ મારા વિચારને ટેકા આપેલા. હું મુમતાજ સાથે પ્યારમાં છું આજે તેણે મારી સાથે બદકામ કર્યું નથી કારણ કે હું બહાર બેઠી હતી. ઘરેણા મારા ધણીએ આપેલા મારા છે. શીરોઝદીને જ્યારે મને બદકામ કરવા દેવા કહ્યું ત્યારે જો કે મને ગમ્યું નહિ પણ મેં વાંધો લીધો નહિ હું બહાર બેઠી હતી તે તેણે બદકામ કર્યું.

કોર્ટમાં રજુ કરેલા શાક્ષીઓનું લીસ્ટ.

કરાચી 'કન્ટોનમેંટ' અને સદર બગ્ગરના સ્પેસિયલ ફર્સ્ટ ક્લાસ માજીસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં કરીયાદી તેજુમલ બેહીમલ વારાબગ્ગર, આરોપી

- (૧) મુમતાજદીન શીરોઝદીન સોની, વોરા બગ્ગર.
- (૨) દેવબાઈ-દેવસી દરજીની ઓરત, સદર બગ્ગર.
- (૩) શીરોઝદીન મોલાબક્ષ, ચીક ગલી સદર.

આરોપી ૧-૨ સામે ૩૬૩ મી કલમ હેઠળ અને ૩ જી સામે ૩૬૬ મી કલમ હેઠળ આરોપ.

સાક્ષી ૧ થો ફરીયાદી તેજુમત્ત પહેલા પોલીસ રીપોર્ટનું જાણું છે. ૨ જી સાક્ષી જેઠીયાત્ર ભગાડેલી છોકરી છે. તેણી સાખીત કરશે કે આરોપી ૧-૨ એ તેણીને ભગાડી અને ૩ જી આરોપીએ તેણી ભગાડેલી છે એવું જાણવા છતાં તેણીને છુપાવી. ૩ જો સાક્ષી હોસપીટલને ડોક્ટર સાખીત કરશે કે જેઠીની ઉંમર ૧૬ વરસ નીચેની છે. ૪ થો સાક્ષી ૫ મો સાક્ષીને મશીરો છે જેમની હાજરી માં છોકરી જેઠી આરોપી ૩ જો સાથે જામનરા પર પડેલી માલુમ પડી હતી. ૬ ઠો સાક્ષી ગોપાળ જેઠા મોચી છે તેને પહેલા આરોપીએ કહેલું કે મેં છોકરીને ભગાડી છે. ૭ મા સાક્ષી જાપાલાલે બીજી આરોપીને છોકરી ભગાડવામાં આવી તે રાતે મુમતાજની દુકાનની સીડી પર બેઠેલી જોઇ હતી.

કરાંચી મદરતા ખાસ માજીસ્ટ્રેટ ખા. જા. અરદેસર મામાની કાર્ટમાં જેઠીને ભગાવવા માટે મુમતાજ દેવબાઇને ફીરોજ સામે આજ્ઞા કેસની વિગત.

જેઠીના ઘણી તેજુની જુબાની

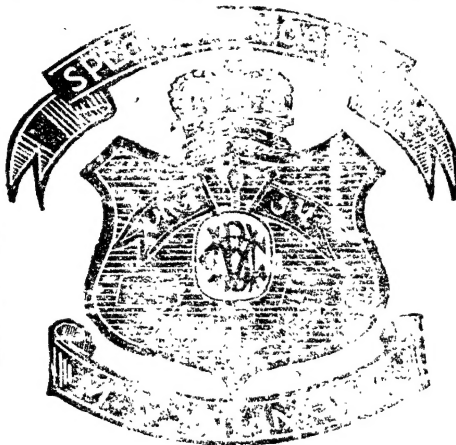
હું પસારીછું વોરા બજારમાં દુકાનથી ૪૦ ૫૦ કદમ દૂર હું રહું છું. હું ૧૦-૧૧ વરસ પહેલા જેઠીને સેવાનમા પરખ્યો છું જે વખતે તેના મા આપ જીવતાં હતાં તે તેણી ૩-૪ વરસની હતી લગ્ન પછી હું તેણીને અહીં લાવ્યો મારી મા જીવે છે. એ વરસ થયાં અમે ઘણી ઘણીયાણી તરીકે રહીએ છીએ સવારે સાન વાગે હું દુકાને જઈ છું. તે રાત્રે ૧૦-૧૧ વાગે પાછો આવું છું. બપોરે મારી મા ટેકેને ત્યાં જાય છે. મુમતાજને ઓળખું છું વોરા ગલીમાં તેની સોનીની દુકાન છે. મારું ઘર તેની દુકાનથી જોઇ શકાય તેમ છે. ગઈ ૧૦ મી તારીખ પહેલાં તેની વચ્ચે અને મારી ઝોરત જેડી વચ્ચે કાંઈ સંબંધ હોય એવું હું જાણતો નથી. બીજી આરોપી દેવબાઇને પીછાનું છું. અમારી ગલીમાં રહે છે. તે વિધવા છે. ગઈ ૧૦ મી તારીખ પહેલાં દેવબાઇ વચ્ચે અને મારી ઝોરત વચ્ચે કાંઈ સંબંધ હોય એવું હું જાણતો નથી ફીરોજને હું ઓળખતો નથી બનાવની રાતે હું ઝોરડામાં મારી મા ઝોમરીમાં અને જેડી વરંડામાં સુતેલાં સવારે જ વાગે મને બજાર પડી કે જેડી ગુમ થઈ છે. જેડી બહાર બેઠેલી હોવાથી તે રાતે મારી સાથે સુતેલી નહી. ઘરમાં તેણીને પતો ન મળવાથી હું બહાર બજાર કાઢવા

કરકસર કરતાં શીખજો જમાનો બદલો જાય છે,
વિશ્વાસમાં ન રહી જશે વાણ લયંકર વાય છે.

સુંદર અને સફાઈ સાથે ભાવ પણ અમ એક છે.
મરાહકને સંતોષ આપવો એમ. જી. બીલીમોરીઆનો લેખ છે
પધારો અને ખાત્રી કરો

અ
વ
રી
ક
પ

REGISTERED

TRADE MARK

અ
વ
રી
ક
પ

BUNDER ROAD
KARACHI

અમારે ત્યાં દરેક બતની ટોપીઓ જેવીકે ખેંગલોર તુરશી
હંગેરીઅન ઝવેરી બાલ તથા પલેસબાલની ફેલડીંગ ટોપી
ઓ જથાબંધ લથા છુટક મલે છે અમારી સુંદર કારીગરી
જરૂર આપને સંતોષ આપશે.

એમ. જી. બીલીમોરીઆ
પંજાબ નેશનલ બેંક સામે બંદરોડ-કરાંચી

હરીદાસ—કેમ કૃષ્ણદાસ તમે આ થુ તરફ આવ્યા

કૃષ્ણદાસ—જુઓને આ સાટા જલેળી મેસુજ હલવો વીગેરે
મીઠાઈઓ લેઈ જાઉં છું. (ખતાવે છે)

હરીદાસ—માલતી બહુજ સારો અને ગરમ કંદા કમ દુકાનેથી
લાવ્યા

કૃષ્ણદાસ—બોલટન મારકેટ પાસે જે પ જળખી ધના હલવાઈની
દુકાન આવેલી છે ત્યાંથી.

હરીદાસ—પણ કૃષ્ણદાસ હું તો સદગમાં રહુ છું એટલે ત્યાં જઈ
પડે. તેનું.

કૃષ્ણદાસ—અને તમેને ખબર નથી સદગમાં પણ તેને
પ્રમાના સુખને આ થ જાણ સાખ સમન એટ સ્ટીટમાં જ જાણ નીચે
બોલેલ છે.

હરીદાસ—તમેજો કંદા જાણું ખતાવ્યું તેથી તમારો ઉપકાર માન
છું અને જરૂર ત્યાં જઈ હવે તેજ દુકાનેથી માલ લઈશ.

કૃષ્ણદાસ—પણ હરીદાસ જ્ઞાન રાખજો તેથી બીજી દુકાન
લમકેઃ જોઈ બુલી જતા નહીં મેલગ્યાની કરી ખોડા પાંચાગળન.

હરીદાસ—અરે આપણે ક્યાં જાણેલા નથી હવે તે જાણત બુલી
શ નહીં એક તો પછપાના પછપા જાય તે જનાય માલ ત જાણ
લીએ માટે જરૂર ધનામાઈની દુકાન બુલીશ નહીં.

કૃષ્ણદાસ—હીક પધારો ફરી કાલે મલીશું.

પંજળખી ધના હલવાઈ

બોલટન મારકેટ

સમર સેટ સ્ટીટ બીજા નીચે

ખદરોડ કરાચી

કાંચી સદર

ગયો. બાપાલાલે મને કહેલું કે તે દેવબાઈનું કામ હશે? પછી મેં પોલીસમાં ખબર કરી. બાપાલાલે કહેલું કે મુમતાજનો આમાં હાથ લાગે છે. મેં પોલીસમાં કહેલું કે મારાં ઘરેણાં અને બસો ફાળીયાની રોકડ નથી. ૧૧ મીની રાત્રે મને મારી ઓરત ફોનદારીમાંથી મળી. જેડી ૧૪-૧૫ વરસની છે, કેસ તા. ૨૭ મીએ ચાલશે તાજ તરફથી મી. લોબો અને મુમતાજ તરફથી મી. ડીસા જ્યારે ફીરોજ તરફથી મી. નાદીરબેગ મીરઝા હાજર થયા હતા.

જેડીના ઘણીની ઉત્કટ તપાસ.

કરાચી સદરના ખાસ માજિસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં જેડીના ઘણી તેજુમલની લેવાયેલી ઉત્કટ તપાસ

મારી હમણાંની મા મારી ધર્મની મા છે. અમારી નાતમાં રીવાજ છે કે ત્રણેક વરસની વહુ સાસરે જાય. દશ વરસના મારા જેડી સાથેના સંસારમાં અમારે કોઈ દીવસ અણુઅનાવ થયો નથી. મારી સ્ત્રી જેડીની ખરાબ ચાલ બાબત અગાઉ કોઈએ મને કહેલું નથી તેમ મને જેડી ખરાબ છે એવા શક કોઈ દિવસ ગયો નથી. મરનાર દેવન મારો દોસ્ત હતો પણ તે મારે ઘેર આવતો નહોત. કોઈ મને કહે તે જેડી પાસે આવતો તો હું તે માનું નહિ. તે માટે હતા ત્યારે મારી મા સાથે જેડી તેને ઘેર જતી હતું ૧૪ ૧૫ વરસની ઉંમરે પરણેલા, જેડી પરણી આવી ત્યારે પાડોસમાં નહિ પણ ઘરમાં છુટથી ફરતી. મેં પોલીસ રીપોર્ટમાં જેડી શુમ થયાની મને ખબર પડ્યાનું ચાર વાગે નહિ પણ છ વાગે કહેલું, માસ્તરના અને બાપાલાલના કહેવા પરથી મારી ઓરતને ભગાડી ગયાનું મુમતાજ નું નામ મેં શક પરથી આપ્યું. મુમતાજ કે દેવબાઈએ બે સિવાય મને ત્રીજા પર શક નહોતો, પોલીસ રીપોર્ટમાં છે કે એક મુમતાજ અથવા બે બીજાઓનું એ કામ હોવું જોઈએ એમ નહિ પણ મુમતાજ-દેવબાઈ ને બે તેની દુકાને કામ કરનારનું કામ હોવું જોઈએ. જેડી વરંડામાં સુતી હતી. તેની પાછળ દરવાજો નથી. તે રાતે હું ૧૦-૧૧ વાગે દરવાજો બંધ કરી સુતેલા વરંડામાંથી હું સુતો હતો તે રૂમમાં થકતેજ બહાર જવાય. રાતે કોઈ બહારથી શુમ મારે ને દરવાજો ખુલેલા હોય તો સંભળાય, બંધ હોય તો નહિ પાંચ છ મહિના પહેલાં મારે ને મારી સ્ત્રી વચ્ચે ઘરમાં

રંગબેર ગી હોગારો ત્યાં છડાકો માટે મલો મીરાકો એજન્સી-કરાચી

તેણી રાંધવાનું કરતી નહોતી તે માટે તકરાર થવાથી મેં તેણીને મારેલી. ત્યારથી તેણીને મારી સાથે લગતું નહિ એ ખરું નથી. તેણી એક વોરા સાથે લાગેલી હતી તે પરથી એ તકરાર થવાનું ખરું નથી, પોલીસ તપાસમાં મેં તેને જોયો નથી. યુસુફઅલી વોરા અમારી દુકાને આવે છે તેને આ કેસમાં પોલીસમાં જોયેલો નહિ. શોભોમલ બાવાની મારી ઝોરત ઉપર છુરી નજર હોવાથી તેને આવતો બંધ કરવામાં આવ્યાનું ખરું નથી. ટેઉમલ મારી ધર્મની માની જનન વાળા છે. મારી સ્ત્રી જેઠી હિંદુ પાડોસીઓને ત્યાંજ જતી.

જેઠી ઉપર છરો બતાવી થયેલા બખાતકાર.

કરાચીના સદરના ખાસ માજીસ્ટ્રેટ ખા. બ. અરદેશર મામાની કોર્ટમાં આજ રોજ તેજુમલ પસારીની ઝોરતને લગાડી જવાના આરોપસર મુમતાજ, દેવબાઇ અને ફીરોજ સામે મંડાયેલો કેસ આજરોજ ચાલ્યો હતો.

જેઠીબાઈની જીબાની.

મારું નામ જેઠીબાઇ, ધણીનું નામ તેજુમલ-સીધી લુહાણા ઉમર ૧૪-૧૫ વોરા બજારમાં રહું છું, મારી માનું નામ સેવા છે. બાપ મરી ગયો છે તેજુમલ સાથે સાદી કર્યા બાદ રહેવા આવી છું, મુમતાજ સામે રહે છે એટલું જાણું છું. તેની સાથે મેં વાત કરી નથી. દેવબાઇ મારી સામે રહે છે એને હું રૂંછ સાત મહિનાથી ઝોળખું છું. તેનું મારી જાત વાળીને ઘેર મારી આવળ હોવાથી તેની ઝોળખાણુ થઇ. તે પછી દેવબાઇ મારા ઘરમાં મને મળવા આવતી જતી. તેની મારા મરદને કે સાસુને ખબર નહોતી દેવબાઇ આવીને મને કહેતી તું મુમતાજ પાસે જ, તને ખુબ દાગીના પહેરવા આપશે. ને તને ખુશી કરશે. દેવબાઇએ આવી વાત ત્રણ ચાર વખત મને કહેલી. તેણીએ મને ૧૧ દિવસ પહેલાંનાં રવીવારે કહેલું. તે દિવસ તે સાંજે પાંચ વાગે આવેલી મારા ધણી અને સાસુ ઘરમાં નહોતાં આવા રોજના લાલચથી મારું મગજ ફરી ગયું, દેવબાઇ કહે કે હું તને રાતે ડાઘ વાગે તેડવા આવીશ. તું આવજો, ને મુમતાજ તને તેના મુલકમાં લઇ જશે. દેવબાઇ કહે તોરાં બરેણાં મને આપી દે, હું ઘરેણાં આપતી નહોતી પણ તે જળરજસ્તી કરી

રંગબેરંગી લેખલો તથા જલોકો માટે મલો મીઠાકો અજન્સી-કરંચી

મારા શરીર પરથી ઉતારી મેં મારે હાથેથી તેણીને દીધાં. મેં મારા ધણીને કે સાસુને એ વાત કહી નહિ. દેવળાઇએ તે રાતે મુમતાજની દુકાન પર એક ઝેરીંગ મારા કાનમાંથી ઉતારી લીધેલું. તે રવીવારની રાત્રે મારા ઘર વરંડામાં હું સુતેલી. દેવળાઇ રાત્રે ડાા વાગે ઉઠાડવા આવી. ને મને નીચેથી “જેડી-જેડી” કહી બોલાવી. હું દરવાજા ખોલી નીચે આવી તેણીએ મારો હાથ પકડી મને કહે ચાલ મેં જીમ પાડી એટલે તે મારા મોં પર હાથ દઈ મને ખેંચીને મુમતાજની દુકાને લઈ ગઈ. મુમતાજ જાગતો બેઠો હતો. મુમતાજે દેવળાઇને સાલ દઈ કહ્યું કે આ જેડીને બોલાડો. પછી દેવળાઇ દુકાને બેડી રહી અને મુમતાજ મને હાથે પકડી લઈ ગયો. મુમતાજનો દોસ્ત (શીરોઝ) બહાર ઉભો હતો. મુમતાજ કહીને ગયો કે આને બેસાડ હું સવારે આવીશ. શીરોઝે તે રાત્રે ચાર વાગે મારી મરજી વિરૂધ્ધ મારા ઉપર બળાત્કાર કર્યો. સવારે આડ વાગે મને તેના ઘરમાં બેઠો છોકરાએ વચ્ચે રાખી ફીરોઝ જતો રહ્યો. મુમતાજ બપોરે બે વાગે ફીરોઝ સાથે આવ્યો. તેઓ આપસમાં વાતો કરતા હતા કે આના દાગીના બનાવ-કપડાં બનાવ. પછી મુમતાજ ચાલી ગયો. ફીરોઝ દિવસના પાંચ વાગે આવી મને નીચે ઝોરડીમાં તાળું લગાવી પુરી ગયો. રાત્રીના નવ વાગે તાળું ખોલી તે મારી પાસે આવ્યો ને ફરીવાર તેણે મારી ઉપર બળાત્કાર કર્યો ને પછી મને અગાસીમાં લઈ ગયો. ત્યાં બધાં સાથે હું બેડી હતી બધાએ રોડી ખાધી મેં એક દુકડો ખાઈ પાણી પીધું. બધરો નીચે ચાલી ગયા હું ઉપર હતી અને ફીરોઝ એકલાં બીરનરા ઉપર ફીરોઝ સુતો હતા અને હું બેડી હતી. પોલીસ ઉપર આવી તે તેને અને મને છુપાવા ગયો. પછી પોલીસે અમને પકડયા. પોલીસે ફોજદારીમાં મારી જીયાની લીધી. ને મને મારા ધણી તેજીમજને સોંપી ૧૧-૧૨ વાગે અમે ઘેર ગયા દેવળાઇની જાગરજસ્તીથી રવીવારની રાત્રે મેં મારું ઘર મુક્યું હતું ફીરોઝનાં ઘરમાંયે મારી મરજી વિરૂધ્ધ મને પુરી રાખવામાં આવેલી. મારી ઉપર બળાત્કાર કરતી વખતે મારી ગરદન પર છરો રાખી ફીરોઝે કહેલું કે અહીં સુઈ જા. કેસ મુલતવી રહ્યો છે.

જેડી બાઈની લેવાયલી ઉલટ તપાસ “મુમતાજ મારા બાઈ જેવો છે.”

સને મારા વિવાહની વાત યાદ નથી હું ૧૧ વરસની હતી

રંગબેરંગી લેખલો તથા બેલોકો માટે મંત્રો મીટાકો એજન્સી-કરાંચી

ત્યાં સુધી ફગાવીમાં બહાર આવ જા કરતી પરંતુ તે પછી નહિ. મુમતાજ ત્યાં બાર મહીના થયા આવ્યો છે. તે સમય દરમ્યાન મુમતાજે મને તેની દુકાનેથી ઇસારા કર્યા નથી તેમ મેં પણ તેને ઇસારા કર્યા નથી હું મારી બારીમાંથી લોકોને ઇસારા કરતી અને લોકો ત્યારથી મારી વાતો કરવા લાગ્યા એ ખરું નથી હું મુમતાજને મારા ઘરની બારીમાંથી દીવસનો જોઈ શકું પણ રાતના એને દેખી શકું નહિ. હું તેને મારા ભાણની નજરે જોઉં છું તેને અંધારામાં જોઈ શકું નહિ. મને મુમતાજની ક્યારેય જરૂર પડી નથી કારણ કે હું મારા ઘણી સાથે સુખી હતી મારો ઘણી મારી ઇચ્છાઓ પૂરી કરતો પહેલ વહેલી અડચણમાં આવી તે પછી તે મહીનેથી હું મારા ઘણી સાથે સુતી. દેવબાઈ આવીને મને મુમતાજ માટે લલચાવતી. પણ મુમતાજે મને સીધું કહેલું નહિ. મેં મારા ઘણીને કે મારી સાસુને કહેલું નહિ કે દેવબાઈ મને મુમતાજ માટે કહેતી હતી. મને એવી લાલચ આપવામાં આવેલી અને દેવબાઈએ ખાત્રી આપેલી કે મુમતાજ તને અહીં મળે છે તે કરતા વધુ ઘરેણા અને લુગડાં આપશે. મારી સાસુ બહાર હોવાથી ઘરેણાંની પેટીની આવી મારી પાસે હતી. મેં ઘરેણાં દેવબાઈને આપ્યાં એ ચોરી નહોતી પણ ચોરી કહેવાય ખરી

બાદ ઉલટ તપાસ મુલતવી રહી હતી આરોપી મુમતાજ તરફથી મી. ડીસા તેમજ પ્રીરોડ તરફથી મી. નાદીરખેગ મી. રજાં બેરીસ્ટર હાજર થયા હતાં. દેવબાઈ તરફથી કાલ વકીલ છે નહિ.

જેડી-મુમતાજ કેસમાં હાકતરની જુબાની.

હાકતરની જુબાની-મેં જેડીને તેની ઉમર માટે ૧૨ મી જુને તપાસી હતી મારો મત છે કે તેની ઉમર ૧૫ થી વધુ અને સોળ વરસની નીચે છે. મને પોલીસવાળાએ કહેલું નહિ કે જેડી ભગાડેલી કાફરી છે તે તે સગીર વયની છે મેં તેને મવાલો પણ કરેલા નહિ. તેમ તેણે મને જેડી સોળ વરસની નીચેની હોવાનું સર્ટીફિકેટ આપવા મને કહેલું નહિ. જેડીને મેં પુછતાં તેણીએ જણાવ્યું કે તેણી ગર્ભ સાલ બહાર (અટકાવ) બેઠી હતી તેણીના

રંગબેરંગી લેખસો તથા બેલોકો માટે મલો મીટાકો એજન્સી-કરાંચા

દાંત ઉપર ચઢે અને નીચે પહોંચે ચઢે છે તેણીની છાતી બરાબર ખીણેલી છે. એ ઉપરાંત તેણીની ઉંચાઈ અને વજન પણ મેં જોયું. મેં જોઈને તપાસી ત્યારે તેણી માસીક અડચણ (બહાર બેસવું) મા હતી. સીવીલ સરજને તેણીના દાન, છાતી અને બાલ તપાસ્યા હતા. એક સ્ત્રી માસીક અડચણમાં હોય ત્યારે તેણી સાથે બદલામ કરે એ સાવ સંભવીત છે તે કદાચ નુકસાન ન પણ કરે અને નુકસાન કરતાં થઈ પણ પડે. મને કાંઈએ ખબર આપેલી નહિ કે જેઈને ભગાડી જવામાં આવી હતી અથવા તો તેણી પર મુસલમાને બળાત્કાર કર્યો હતો.

આજ રોજ ઉપલો કેસ ફર્ટ ક્લાસ માજિસ્ટ્રેટ મી. અન્દેશર મામાની કોર્ટમાં નીકળતાં નીચે પ્રમાણે જુઝાનીઆ લેવામાં આવી હતી.

સાની બાપાલાલની જુઝાની.

દેવુબાઈને હું જાણું છું તે મારા ઘર પાસે રહે છે જ્યારે હું રવીયારે દોઢ વાગ્યે લગભગ બહારથી આવ્યો ત્યારે દેવુબાઈને સુમતાજના ઓટલા ઉપર બેઠેલી જોઈ હતી મેં પુછ્યું કે તું શા માટે બેઠી છો? જવાબમાં તેણે કહ્યું કે ઘરમાં ગરમી થાય છે ઓટલે બેઠી છું. પછી હું મારે ઘેર ગયો અને સુઈ ગયો અઢી વાગતાં હું કાકુસ જવા નીકળ્યો તો દેવુબાઈ ત્યાંજ બેઠેલી હતી મેં ત્યારે તેની સાથે વાત કરી નહીં હું સીધો ઘેર ગયો બીજે દિવસે સવારે ૧૦ બજ્યાના અરસામાં જેડીબાઈ ભાગ્યાના બપોર મળ્યા અને માણસો પોશર કરવા લાગ્યા ત્યારે મેં તેના ધણીને જઈ કહ્યું કે રાત્રિ સુમતાજના ઓટલા ઉપર દેવુબાઈ બેઠી હતી મને તેણીના ઉપર શક છે માટે તપાસ કરો. ઉલટ તપાસમાં તેણે કહ્યું કે હું કરાંચીમાં ૨૦ વર્ષ થયાં રહું છું. તેજુમલના ઘર પાસે ૧૫ વર્ષ થયાં રહું છું. તેના સગા બહાણને ઓળખું છું તેજુની મા તેની સાથે રહે છે તે તેના ધરમની મા છે જ્યારે તેના ઘર પાસે રહેવા ગયો ત્યારે તેના લગ્ન થયેલ હતા. જેડી અમારાં છોકરા સાથે રમતી દેવુબાઈ જ્યારે સુમતાજના ઓટલા ઉપર બેઠી હતી ત્યારે સુમતાજના ઘરનો દરવાજો ખુલ્લો હતો પણ સુમતાજને મેં

જોયો નહોતો હું રોજ સાડા સાત વાગતા દુકાન બંધ કરી દોઢ કલાક ફરવા બહિં છું. મારા ઘરમાં મોરી છે પણ કાકુસ નથી કાકુશ કંપાઉંમાં છે. ગલીમાં બન્ટી છે. દેવુબાઈને હું સારી રીતે ઓળખું છું તે મારી જાતવાળી નથી મેં દેવુબાઈને સુમતાજીના ઓટલા ઉપર બેઠેલી જોઈ તેથી મને શક ગયો એટલે મેં તેજુમજને કહ્યું કે દેવુ બાઈ ઉપર મને શક છે.

દેવુબાઈની ચાલ બહાર સારી કહેવાતી નથી તેજુના ઘર પાસે હું રહેવા ગયો ત્યારે તેજુની ઉંમર ૧૪ વર્ષની હતી જેડીને માટે ખરાબ વાત કહી સાંભળી નથી.

દેવુબાઈએ બાપાલાલને પુછ્યું કે હું ક્યાં ઓટલા ઉપર બેઠી હતી ? પરંતુ બાપાલાલે સોગન પુર્વક કહ્યું કે તે ઓટલા ઉપર બેઠી હતી દેવુબાઈ ઉપર મેં રાત્રે તેને જોઈ ત્યારે શક ન હતો, પરંતુ સવારે મને શક આવ્યો એટલે મેં તેજુને કહ્યું. ત્રિગેર

મી. ગુલામ અકબરની જુવાની.

પહેલાં રીપોર્ટ પોલીસ કમિશ્નરેક્ટરે સવારે ૧૧ વાગે ૧૧ મી ઓ નોંધેલો તે રીપોર્ટ મને આપતાં મેં તપાસ માંડી ને કહેવા મુજબ હું સુમતાજીની દુકાને ગયો. જે સુમતાજ પર શક મુકાયો હતો. પણ તે દુકાને નહોતો. આ દિવસના ૩૫ વાગે બન્યું ત્યાં ફરીયાદીએ કહ્યું કે દેવુબાઈ પર પણ સુમતાજ માફક મને શક આવે છે, તપાસ પરથી દેવુબાઈ તેજુના ઘર બહાર માલુમ પડી. દરમિયાન મેં ગોપાલ મોચીની જુવાની લીધી. તે મેં સુમતાજને માટે તપાસ કરી પણ તેનો પત્તા લાગ્યો નહિ. દેવુબાઈને મેં સાંજે આશરે ૬:૫૦ વાગે પકડી. તેની તપાસ લીધી સુમતાજને છોકરીની તપાસમાં રાતના ૯ દા મને બજાર મળી કે જેડીબાઈને સુમતાજે શીરોઝદીનના ઘરમાં છુંપાવી છે. હું શીરોઝને ઘેર જવા ઉપડ્યો. બે મશીરોની હાજરીમાં મેં જેડીને ફીરોઝ સાથે હાથ કરીને તે માટે મશીરોનામું ક્યું. જેડી અગાસીમાં ફીરોઝ સાથે એકલી હતી મેં ફીરોઝને પકડી છોકરી લાથ ફેરી. ફીરોઝ અને જેડી બેઉ બીચાનગ પર પડ્યા હતા અમને જોઈ તેઓ ઉભા થઈ ગયાં. ચારેક વાગે

મને મુમતાજ જેડીની તપાસ કરનાં ખબર મળેલી કે મુમતાજ ફીરોજની દુકાન અને ઘરવાળી ગલીમાં જતો દેખાયો હતો. મેં ફીરોજની જુવાની લીધી. મને ખબર પડી કે ફીરોજ અને મુમતાજ દોસ્તો હતા. ફીરોજ મને ગલીમાં મળતાં મેં તેની પાસેથી મુમતાજ અને મગાડેલી છોકરી સંબંધમાં પુછતા તે કહે કે હું કાંઈ જાણતા નથી. રાત્રે જ્યારે મેં ફીરોજને ૯-૪૫ કલાકે પકડ્યો ત્યારે જેડીની જુવાની લીધી.

આરોપી મુમતાજને વફીઝ મી. ડીસા પોલીસ સ્ટેશને તેને જામીન પર છોડવાના કાર્ડના હુકમ સાથે લાવતા એક જાસુસે મને રાત્રે ૯૧ વાગે ખબર આપેલી કે જેડીને ફીરોજને ત્યાં જુવા-વેલી ને બેઠે અગાસી પર છે તેથી હું ત્રણ પોલીસ લઈ મોટરમાં ગયો એકને નીચે રાખી મશીરો સાથે હું ઉપર ગયો. જેડીને ફીરોજ જાગતાં પડ્યાં હતાં. જેડીને મોટરમાં ધાલી હુ પોલીસમાં લઈ ગયો. પાછળ માણસો દોડતાં આવ્યાં તેમને બહાર કાઢી મેં જેડીને જુવાની લીધી. જેડીએ કહેલું કે ફીરોજે મારા પર બે વાર બદકામ કરેલું તે મને ગમતું નહોતું પણ મેં તે સામે વાંધો લીધેલા નહિ. જેડીએ તેણી પર બળાત્કાર થવાની વાત કરેલી નહિ. દેવુબાઈ સાંજના ૬૧ થી રાત્રે જુવાની લેવાઈ ત્યાં સુધી પોલીસ એક્રીમાં હતી. મેં તેની દીકરી દીવાળી જે જેડીનાં ઘરેણા લઈ ગયેલી તેની જુવાની લીધી હતી.

આ પહેલાં બાપાલાલ સોનીની જુવાની લેવાયેલી. તે લાંબી જુવાની દરમ્યાન કહે કે મારે મુમતાજ સાથે સોનીના ધંધામાં દુશ્મની નથી.

અસારખીયાંની જુવાની.

ફીરોજનું ઘર મરજીદ પાસે આવેલું છે ત્યાં મને પોલીસ સ્વીચાર રાત્રીના ૯ બજા પંચ તરીએ લઈ ગયા હતા જ્યારે હું ઉપર ગયો ત્યારે જેડી સુતી હતી અને ફીરોજ બેઠો હતો છોકરી હિંદુ જાતની વાણીઆળી હતી અમો સુબેદાર સાથે ઉપર ગયા

રંગબેરંગી લેખિકા તથા બેલેકો માટે મનો મીટ્રાકો અજન્સી-કરાંચી

અને ફીરોજને પકડ્યો હતો. હું ફીરોજને ઝાળખુ છું.

બારીસ્ટર મી. ડીસાએ ઉલટ તપાસમાં પુછતાં તેણે કહ્યું કે જેઠીને પોલીસે કંઈ પણ કહ્યું નથી જેઠી સુતી હતી અને ફીરોજ બેઠો હતો. સુબેદાર પંચ તથા પોલીસ ઉપર ગયા હતા સુબેદાર જેઠીને હાથ ઝાલીને ઉઠાડી હતી અને ફીરોજને પકડ્યો હતો.

ગાપાલજી જેઠા માચીની જુમાની.

હું મુમતાજને ત્રણ માસથી જાણું છું.

માચી ગલીમાં રહું છું મુમતાજ મને પોસ્ટ ઓફીસ પાસે મળ્યો ત્યારે કહ્યું કે જેઠી ચાલી ગઇ છે ક્યાં ગઇ મને પતો નથી જેઠી મારી પાસે આવી હતી હું પેલા નારતો ખાધા પછી સાડા બાર વાગતા મુમતાજની દુકાને ગયો મુમતાજ દુકાને ન હતો. હું પાછો આવતો હતો ત્યારે પોલીસે મને બોલાવી લઇ ગઇ મુમતાજને મારે આગલી દોસતી છે.

મી. ડીસોઝાના સવાલના જવાબમાં તેણે કહ્યું કે મુમતાજને ઘેર હું ગયો ત્યારે વળુ નામનો છોકરો બેઠેલો હતો મેં તેની સાથે વાતચીત કરી ન હતી. જ્યારે મને પકડી લઇ ગયાં ત્યારે મુમતાજ દુકાનમાં બેઠેલો હતો પોલીસવાળાએ તેને જોયો હતો પોલીસે તેની સાથે કંઈ વાત કરેલી ન હતી.

મુમતાજની જુમાની

હું કાંઈ જાણતો નથી તેમ કહેવા માંગતો નથી. આ કેસ ખોટો છે.

દલુઆઈ દરજણની જુમાની.

હું સદરમાં ન હતી પણ રણજોડ લેનમાં નાતનું જમણુ હતું ત્યાં હતી છોકરી રમતી હતી તેને જેઠી આ ઘરેણાં મુમતાજને પોલીસ કરાવવા માટે આપ્યાં હતા પોલીસે ઝાડો લીધો ત્યારે મેં ઘરેણાં તેની રૂબરૂ મારે હાથે આપ્યાં પોલીસે કહાવેલ નથી શતીવાર રાત્રે બે બજ્યે હું ગરમીને લીધે બહાર બેઠી હતી.

રંગબેરંગી લેખિકા તથા ખસેડો માટે મને **મી. ડાકે એન-સી-કરંચી**

અવશ્ય વાંચો

ઉત્તર હિંદુસ્થાનમાં સસ્તામાં સસ્તું

રાષ્ટ્રોય ગુજરાતી સાપ્તાહિક

રાષ્ટ્ર શક્તિ

જાહેર ખખરનું ઉત્તમ સાધન

સંકટો માણસો વાંચે છે.

વાર્ષિક લવાજમ માત્ર રૂ ૨ બે

તાંત્રી અને પ્રકાશક-

મુણીલાલ નૃદવજી વ્યાસ

સેન્ટ્રલ રોડ-કરાચી

પંજળી ધના હલવાઇની અપ-ટુ-ડેટ

ફેશનની દુકાનની વીઝીટ લેવા ન

ચુકતા.

બહર પોટ બોલ્ટન | સમરશેટ સ્ટ્રીટ લીબડા
મારકેટ પાસે કરાચી | નીચે કરાચી સદર

છગન-કેમ મી, મોહન આજે હોલી ઉછે માટે કંઈ
તેરફ જશું?

મોહન-મારો વિચાર આજે કમારી જઈ દરીઓની
સડેલે કરવા વિચાર છે.

છગન-તો ચાલો હું પણ તઈયાર છું પણ ત્યાં જતા
પહેલા જરૂર મોડું થઈ જશે.

મોહન-તો શું હરફત છે રસ્તામાં બોલ્ટન મારકેટ
પાસે ધના હલવાઈની મીઠાઈની દુકાન આવેલ છે ત્યાંથી
નાસ્તો લઈ લેશું.

છગન-ધણુ સારૂ બતાવ્યું કેમ જે આજકાલ મોટા
મોટા બોર્ડો લગાવી દુકાનો વધી પડેલ છે પણ ઉપરથી
અચ્છીબની સપજ્યા કે

મોહન-કેમ અંદર શું જોવામાં આવે છે?

છગન-અંદર જુઓ તો ચાંખા ધીને બદલે હલકા
ધીને માલ બનાવી પોતાના ખીસા લગતા નજરે પડે
છ ધનાઝાઈની દુકાને એકત્ર તમો તપાસો તો ખાતરી
થશે કે કમાણી! મોહન હી રાખતા ગરાગને સારો માલ
કેમ દેવો તેજ ઉપર પોતે ધ્યાન આપે છે.

મોહન-તો ચાલ જલદી તઈયાર થા હું પણ તઈયાર
થઈ આવું છું અને માલ લઈ ફરવા જઈએ

છગન-ચાલો

બંને બચ છે

મને ઘરેણું માટે પોલીસે પકડેલ છે મારી છોકરીને જેડીએ ઘરેણું આપ્યાં પછી તે રણછોડ લેનમાં બસું જમાણુ હતું ત્યાં મારી પાસે આવી ઘરેણાની પોટકી મને આપી અને કહ્યું કે જેડી ભાગી ગઈ છે હું જેડીને ઘેર કાઢ દિવસ ગઈ તથી મેં તેની સાથે કઠી વાત કરી તથી મારા ઘરમાંથી ઘડીયાલ નીકળી તે મને જેડીએ રીપેર કરાવવા આપેલ હતી.

દીરોઝની જુબાની.

આગલે દિવસે મુમતાજ મારી પાસે મકાન ભાડે લેવાને માટે આવ્યો હતો મેં તેને કહ્યું કે અમારા ઘર નીચે એક જગ્યા ખાલી છે ભાડું રૂપિયા ૭ છે. મને કહ્યું કે મારા બાળ બચ્ચાં આવવાના છે માટે આવી આપો મને એક માસનું ભાડું પણ આપેલ છે જ્યારે હું તા. ૧૧ ના રાત્રે દુકાન બંધ કરી ઉપર ગયો ત્યારે એક બાઈ મારા બાળ બચ્ચાં સાથે ઉપર રોડી ખાતી હતી મેં પુછ્યું કે કાણુ છે તો મારી ઝોરતે કહ્યું કે આપણા નવા ભાડુતની સ્ત્રી છે પછી હું ઉપર સુવા ગયો એટલે જેડી ઉપર આવી મને કહેવા લાગી કે પોલીસે તમોને અને મન પકડવા આવ્યા છે જેડીને પોલીસે હાથ કરી અને મારા હાથ બાંધી મને પોલીસ લઈ ગઈ મેજીસ્ટ્રેટના સવાલના જવાબમાં કહ્યું કે મેં જેડીની સાથે ખાલકુલ બદલામ કરેલ નથી.

જેડીની ઉલટ તપાસ

આજે ખા. બ. મામાની કોર્ટમાં ફરી ઉપલો કેસ નીકળ્યો હતો મીરઝાં નાદીર બેગ બારીસ્ટર જેડીની ઉલટ તપાસ લીધી હતી તેમાં જેડીએ નીચે પ્રમાણે કહ્યું હતું. દેવુબાઈએ આગલે દિવસે મને મુમતાજને ત્યાં લઈ જવાનું કહ્યું હતું. રાત્રે મારે ઘેર સાડા ત્રણ વાગે હું સુતી હતી ત્યારે મને નીચેથી દેવુએ સાદ ક્યો મને બોલાવવાનું આગળથી કહ્યું હતું હું નીચે દેવુ પાસે દાગીના માંગવા આવી હતી દેવુ મારા દરવાજા પાસે ઉભી હતી. મેં દેવુને કહ્યું કે તું બીજી વખત મારે દરવાજે નહીં આવજો મારા દાગીનો મને સોંપી દે મને હાથ ઝાલી ધસડવા લાગી મેં ખુમ પાડી. મુમતાજને ઘેર મને જળરજ્જીસ્તીથી લઈ ગઈ મુમતાજ તેની દુકાનમાં સુતો હતો તેને હાથ ઝાલી ઉઠાડ્યો દુકાનમાં તે એકલો હતો હું દુકાનમાં

રંગબેરંગી લેખકો તથા બ્લોકો માટે મલો મીરાકો એજન્સી-કરાંચી

આમણા ભાગમાં મધ દેવુબાઇએ મારા મોઢા ઉપર હાથ રાખેલ હતો. મુમતાજે મારી સાથે વાત કરી નહતી. દેવુ અને જુરા કામ સાથે લઇ મધ હતી પણ મુમતાજ અને બહેન તરીએ ગયુંતો મુમતાજે અને એમ ન કહ્યું કે તું મારી બહેન છો તું પાછી જા તેણે મને ખ્યાર પણ નથી કર્યો અને ફીરોઝદીન આગળ લઇ ગયો હું આગળ ચાલતી હતી. મુમતાજે કહેલું તું આગળ ચાલ હું પાછળ ચાલું છું હું નહોતી જતી તો જબરદસ્તીથી લઇ ગયો મારો હાથ ઝાલીને કહેલું કે તું નહી ચાલ તો મારીશ હું જુમ પાડતો અને મારની બીક મુમતાજે દીધી હતી હાગીના દેવુબાઇ પાસે હતા અને દેવુ બાઇએ પાનમાં કંઇક ખવરાવેલ તેથી માર મન તેની સાથે જવાનું થયેલ તેથી હું ગઈ હું પાન ખાતી નહતી પણ જબરજસ્તીથી દેવુબાઇએ મને પાન ખવરાવ્યું.

સવારના ચાડ પાંચે પાન ખાધેલ તે સાડા ત્રણ સુધી મારે માથું દુઃખતું હતું દેવુંની દીકરી દીવાળીને ધરેણું આપેલ; દેવુબાઇને ધરેણું આપ્યાં તે વાત સાચી નથી. પાન ખાધા પછી અરધા કલાકે દીવાળી આવી હતી અને દીવાળીએ કહ્યું એટલે મેં ધરેણું આપ્યાં મુમતાજને પાલીસ કરવા ધરેણું નહોતા આપ્યાં મુમતાજને ત્યાં ગઈ ત્યાં સુધી રસતામાં વાત થઇ નથી.

ફીરોઝદીનના દરવાજા પાસે બે ત્રણ જણા સુતા હતા, મુમતાજે ચલમ ભાંગી હતી મેં નહોતી ભાંગી જેની ચલમ ભાંગી તે માણસ સુતો હતો ત્યાં આર પાંચ માણસ સુતા હતા રસતામાં બીસ્કુટવાળાની દુકાન કંપાઉન્ડમાં છે, જ્યારે હું ગઈ ત્યારે અંધારી રાત હતી અને ફીરોઝદીન માથે લઇ ગયો ત્યાં ફીરોઝદીનની ઓરત રહેતી હતી તે પહેલાં નીચે બેઠો હતો.

મને મુમતાજ મુકી ગયો ફીરોઝ સાથે મુકીને ચાલ્યો ગયો બાળ બચ્ચાં વીગેરે સાથે મને ખાટલે એસાડી થોડીવાર પછી બાળ બચ્ચાં નીચે ગયાં અમો જ્યારે એકલા રહ્યા ત્યારે ફીરોઝદીને મારી સાથે પહેલુ જુર કામ કર્યું ફીરોઝદીને મને બીજી કાંઇ વાત કરી નથી ફીરોઝદીનની ઓરતને મારી સાથે જુર કામ કરવાની વાત મેં કહી હતી પછી ફીરોઝદીન જુર કામ કર્યો બાદ ચા પીવા ચાલ્યો ગયો પાછો આઠ બજે આબો હું ચુપ બેઠી હતી તેણે

રંગબેરંગી લેખણ ત્યાં બેઠોકો માટે મલો મીઠાકો એજન્સી-કરાચી

આવી મારી સાથે કંઈ વાત કરી નહતી એ વાળે ફીરોઝદીન અને મુમતાઝ સાથે આવ્યા તે એ દેખ્યા પછી મેં તેઓની સાથે વાત નહોતી કરી પાંચ બજ્યે ફીરોઝદીન આવ્યો ત્યારે મને નીચે કેટ ડીમાં બંધ કરી આદ્યો ગયો કંઈ વાત થઈ ન હતી નવ બજ્યે પાછો ફીરોઝદીન મને ઉપર અગાશીમાં લઈ ગયો અને મારી સાથે ફરી શુર કામ કરું ત્યાર બાદ લગભગ.....કલાકે તેના બાળ બચ્ચાં આવ્યા ત્યાર પછી મેં ફીરોઝને કહ્યું કે તમે મારાં ઉપર ભુલ્મ કરો છો અને તેણે જવાબ દીધો નહિ.

પોલીસ આવી ત્યારે બાળ બચ્ચો સાથે ફીરોઝ દુનીયાદારની વાતચીત કરતો હતો હું ચુપ બેઠી હતી અને ખાત્રી હતી કે મારો ધણી મારી તપાસ કરાવશે મેં તેઓને એમ કહ્યું પછી હતું ફીરોઝે કહ્યું કે તારો ધણી આવી ગમે તે કરે અમારો પીર જોર છે તેને મારવા વીના છોડશું નહીં આરોગી ફીરોઝ બીચકુલ એ દરકાર હતો તેને નથી ખુદાની કે પોલીસની કે કોરટની પરવા પોલીસ આવી ત્યારે જવાબદાર અને છુપાવવાનું મેં કહ્યું ન હતું. મેં કહ્યું કે મને છુપાવ નહિ તો પોલીસ પકડશે અને તમારું ખાણું ખરાબ થશે પોલીસ નીચે હતી ત્યારે ફીરોઝ મને છુપાવવાનું કરતો હતો મેં ઇન્કાર કર્યો પોલીસ મને ફાજદારી લઈ ગઈ ત્યારે દેવુ પછી હતી. પોલીસે મારી જુબાની લીધી દેવુ બાઈએ મારાં ધરેણાં લીધાં હતા કે નહીં તેમ પોલીસે પુછ્યું દેવુબાઈ એ સાડીને છોડી ધરેણાં છોડી આપ્યા હતા પોલીસ ફીરોઝને ત્યાં આવી ત્યારે મારા મગાં વ્હાલા સાથે હતા અને પકડવા આવ્યા ત્યારે હું રાજ થઈ ફીરોઝને પોલીસ પકડી ગયા પછી મને જરાય ડર હતો નહીં.

મારો મરદ મરદાઈમાં નથી એવું જો મેં પોલીસમાં લખા વેત્ર પછી તે વખતે મારો ધણી બીમાર હોવાથી મેં લખાવેલ મુમતાઝ મારે ધરે ચોથે દીન આવતો હતો એમ પોલીસમાં લખાવેલ તે વાત મને યાદ નથી પોલીસમાં લખાવેલ કે મુમતાઝ ઉપર હું આશક હતી તેના જવાબમાં જોડીએ જણાવ્યું કે તે મેં લખાવેલ નથી પોલીસમાં લખાવ્યું હતું કે દેવીબાઈ મારા ધરતી નીચે બેઠેલ હતી તેના જવાબમાં જવાબ આપેલ કે પોલીસમાં શું લખાવ્યું તેની મને ખબર નથી. તમેએ પોલીસમાં લખાવેલ કે મુમતાઝ

મને સીધો ફીરોઝદીનને ઘેર લઇ ગયો ત્યારે ફીરોઝદીન સુતો હતો અને તેને ઉઠાડ્યો અને મુમતાજ મને મુકીને ગયો અને હમણાજ કાર્ટમાં તમે બોલ્યા કે ફીરોઝદીન દરવાજા પાસે ઉભો હતો તેમાં સાચુ થયું તેના જવાબમાં જેડીએ જવાબ આપેલ કે ઉભો હતો તે વાત મને યાદ નથી પણ મુમતાજ ફીરોઝદીનને મને સોંપી ગયો હતો ફીરોઝદીને મારા ઉપર બે વાર યુર કામ કરેલ પહેલું સવારે અને પછી બીજાવાર સાંજે પાંચ વાગે કામ કરેલ.

તમો પોલીસમાં બોલેલ કે મારો ઘણી ખદડો (નપુસક છે) એ વાત સાચી તેના જવાબમાં જણાવેલ કે તે મને ખબર નથી.

પુછાણુ કે-તમે પોલીસમાં લખાવેલ છે કે મારા મરદ તથા સાસુ સંતાપતા હતા તે સાચુ. તેના જવાબમાં બોલેલ કે હશે.

તમો પોલીસમાં બોલ્યા છો કે હું ખુશીથી ગઇ હતી તે વાત સાચી.

જવાબમાં બોલી હશે પણ મને યાદ નથી ફીરોઝે મારા ઉપર જ્યરજસ્તીથી યુર કામ કર્યું તેમાં જે કે હું રાજી નહોતી પણ મેં યુરા કામ કરવા સામે કાંઈ વાંધો નહોતો લીધો તે વાત સાચી જવાબમાં યાદ નથી.

માજસ્ટ્રેટ-માણસને મોઢામાં ટ્રાંન કેટલા હોય. જવાબ-બત્રીસ.

માજસ્ટ્રેટ-તારા કેટલા છે? જવાબ-બત્રીસ.

માજસ્ટ્રેટ-ગણોજી. જવાબ-ગણુવાનુ કહેતા ગણેલ નહોતા.

અહિં મી. મીરઝાએ જુબાની પુરી કરેલ હતી.

ત્યાર બાદ મુમતાજની વતી મી. ડી. સા. ચારીસ્ટરે જેડી બાઇની ઉલટ તપાસ લીધેલ હતી.

જ્યારે સેવનમાં હતી ત્યારે હું ત્રણ વરસની હતી. અને મારી મા પાસે રહેતી હતી. જ્યારે મારી શાદી થઇ ત્યારે હું મારા મરદને પીછાનતી ન હતી શાદી થયા પછી હું કરાંચીમાં આવી હતી. અને હું પાડોસીને જે અમારા પાડોશમાં રહેતા તેને પીછાનતી. અને છોકરીઉં સાથે રમતી મોતી બાપાલાલને હું પીછાનતી હતી કેમ જે તે પાડોશમાં રહેતા બાપાલાલ સોનીને ૪-૫ વરસની ત્રણ છોકરીઓ છે.

રંગબેર ગી લેખકો તથા બેલકો માટે મલો મીરાકો એજન્સી-કરાંચી

નકલી
દાગીના

બનાવ
નાર

કરાચીમાં બુનામાં મુની એકજ દુકાન

અમો આ ઉપરથી જાહેર કરીએ છીએ કે બનાવટી દાગીના બનાવીએ છીએ કે જે બીજાકુલ સાચા જે ૧ તાગે છે અને અનુભવીઓ પણ એ જાણી રહે એમ નથી સંભવે માલ ખરીદ કરનારને થોડું કમીશન લઈ ખરીદ કરી સકે છે. વેચાણને માટે જથ્થો હંમેશાં તૈયાર છે. અને ખાસ હુકમ પ્રમાણે માલ તુરત તૈયાર કરી આ પેવામાં આવે છે.

અપહુડેટ ફેશનમાં યુગ્મીઅન પારસી અને બીજી બધી કોમને માફક આવે એવાં દાગીના સગી શકે છે. દાગીનાની કીમત સાચા દાગીના બનાવવાની મજૂરી જેટલી બેસે છે અને વળી એ દાગીના ાગિા વખત ચાલે છે.

ખહાર ગામ માટે એજંટો જોઈએ,
છીએ.

વલુ ગંગારામ

નકલી દાગીના બનાવનાર અને સોનાં.

ખોડી બગીચા પાસે

જોડીયા બજાર કરાચી

પંજળી ધના હલવાઈ બ'દર રોડ-કરાચી

સહુ ચલો ઉડાવયા મોજ
આજ જાઈએ
હલવાઈ ધનાને ત્યાં મીઠા
ઈએ ખાઈએ
અમૃતને ભુલી જય માલ
એવો છે ..
ખુબ ખાંત ધરાને મ લ
ખુબ લેવો છે
ખાઈએ પીએ વળી ખુબ
ઘેર લઈ જઈએ
ચલો ધનાભાઈના દુકાને
ફરવા જઈએ

પ
જ
ખી
ધ

પ્રજનુ માનીતુ આનંદ
અને આરામનું ધામ
મોજ અને શોખનું સ્થાન
પંજળી ધના હલવાઈ
ભાટીઆ
જેની દુકાને ઘરકોનો હર
વખત દરેકો જોયા કોનો છે
એજતેના માલની કીમત છે
અને ચોખ્ખા, ધીની મીઠાઈ
અને ફરસાણુ મલે છે

પં જળી ધ ના હ લ વા ઇ

ચોખ્ખા ધીની, મીઠાઈઓ
ઘર ઘરાઉ દુધનું મસાલે
દાર પેડા ઉંચા ધીના ઉમ
દા સાડા જાપુ, બસ્ફી,
હલવો, ઘેવર, લાડુ
ખરીદવાનું ઉતમ સ્થાન

હ
લ
ખા
ઈ

જેને જેતાં મહામાંથી પાણી
કુટે
જેને ખાતાં દીલ ખુરા
ખુરા થઈ જાય અને તાર
જીવાની કુટે એવી મીઠાઈ
ઓ માટે એકજ સ્થાન

પંજળી ધના હલવાઈ સમરસેટ સ્ટ્રીટ સંદર
કરાચી.

દેવુઆઇને હુ બે માસ થયાં પીછાણું છુ તે વાત ખોટી છે.

દેવુઆઇ મને બોલાવવા આવેલ હતી.

મુમતાજને દેવુઆઇએ બોલાવ્યો હતો.

મુમતાજની દુકાનમાં ગઈ ત્યારે નોકરને લાત મારી ઉઠાડવાની વાત ખોટી છે.

મુમતાજ દેવુઆઇને બોલાવવા ગયેલ પછી દેવુઆઇ આવી મુમતાજ દેવુઆઇને કેમ બોલાવા ગયો તે મને ખબર નથી મુમતાજે કીધું કે દેવુઆઇને કંઈ આપી આવું છું મુમતાજ દેવુઆઇને બોલાવા ગયો હતું દુકાનમાં એકલી ઉભી હતી મુમતાજ જ્યારે પાછો આવ્યો ત્યારે દેવુઆઇ ને લઇને આવ્યો હતો.

વળી એમ પણ બોલેલ કે મને મુમતાજ ઘરમાં બંધ કરી તાળુ લગાવી દેવુઆઇને લઈને મુમતાજ આવ્યો હતો દેવુઆઇ મુમતાજ ની સાથે આવી ત્યારે મારા ઘરેળા લાવેલ નહીં હતી વળી સ્થાન પુછેલ કે તમારો મરદ-આદમીમાં (મરદોઇમાં) જે કે નહીં તેના જવાબમાં હા કહેલ હતી દેવુઆઇને મે કાપેલ નહીં હતું કે મારો ધણી (ખટો) નામદ છે વારા જગનના મંદીરના બાવાને હું પીછાનતી નથી પણ બાવો કાઇ દાવસે માગવાને આવતો પણ હુ પીછાનતી નથી ત્યારે હું નાની હતી મારી સાસુ તેને લોટ આપતી અને તે લઇ જતો હતો.

વકીલે સવાલ કરેલ કે યુગ્મજવલી વોરાને ઘરમાં લાવેલ તેના જવાબમાં તે બોલી કે તે આપે આવેલ હતો તે કેટલી વાર આવેલ તેના જવાબમાં તેને જવાબ આપેલ કે તે એક વખત આવેલ હતો અને રાત્રીના અગીઆર વાગે આવેલ હતો કેટલા વખત આવ્યો તેની મને ખબર નથી જ્યારે તે રાત્રે અગીઆર વાગે આવ્યો ત્યારે મારો મરદ બાવરકાપ જોવા ગયો હતો મે મારી સાસુને કહેલ ખરું કે રાત્રે આવેલ હતો તે વારા યુગ્મજવલીએ મારી સાથે બુર કામ દીવેલ હતુ અને વોરા યુગ્મજવલીએ મને ધમકાવેલ હતી બાવા એ મારી સાથે બુર કામ કરેલ નથી રેવુંમલ મારો સંગે થાય છે વકીલે સવાલ કરેલ કે રેવુંમલના દીકરા રેવુંમલને તારી સાથે દોરતી હતી તે તારા ધણીને ખબર હતી? જેકીઆઇએ કહેલ કે ખબર નહોતી.

મુમતાજ પાંડારામાં રહેતો એટલે હું તેને પીછાણું છું મુમતાજને ખબર હતી કે તમારો મરદ તમારી સાથે સારી રીતે વસતો નથી. તેના રંગબેરંગી લેંગડો તથા બેસાકો માટે મને મીરાકો એજન્સી-કરંજા

જવાબમાં ના કહેવામાં આવી હતી ડાક્ટરની પાસે હું ગઇ હતી હું પોલીસ અને મારો મરદ ગયા હતા હું કેની મારફત ડાક્ટર પાસે ગઇ તેની મને ખબર નથી હું ડાક્ટરે ગઇ ડાક્ટરને પોલીસે કાગળ આપ્યો તે મને ખબર નથી મને ડાક્ટરને ત્યાં તપાસ કરવાને પોલીસે કે મારા મરદે મોકલી તે મને ખબર નથી ડાક્ટરને મારા મરદે શું વાત કરી તે મને ખબર નથી

ડાક્ટર અને મારો મરદ અંદર હતા અને હું બહાર હતી ડાક્ટરે મને તપાસેલ છે પડદાની કોટડીની અંદર ડાક્ટર મને લઇ ગયેલ તે વખતે મારો મરદ બહાર ઉભો હતો મારી તપાસ એક છુદા ડાક્ટરે કરી હતી તે દેશી હતો મોરારી ડાક્ટરને મે દેખેલ નથી ડાક્ટરે મને કાંઈ સવાલ પુછેલ નથી ડાક્ટરે મને પુછેલ કે કેટલા દીવસ થયા હતા મે જવાબ દીધેલ કે એક મહીના થયાં છે તે થઇયું ડાક્ટરે કાંઈ મને દાંતનું પુછેલ નથી ડાક્ટરે કપડાં ઉતારી મારી તપાસ કરેલ હતી.

ત્યાર પછી મી. રામચંદ્ર પોલીસ પ્રેસીડ્યુટરે જેડીબીએ નીચેના સવાલો પુછેલ હતા.

સવાલ-દેવુબાઇ મુમતાજને ઘેર ગઇ તે વાત સાચી છે જવાબ-હા સવાલ-મુમતાજની દુકાને ગઇ ત્યારે દેવુબાઇ હતી જવાબ-હા સવાલ-પોલીસમાં લખાવેલ કે મુમતાજે છુર કામ કરેલ નથી અને છેટે થવાના ડાંધ હતા તે વાત સાચી? જવાબ-મને ખબર નથી

વકીલોની દલીલો.

કરાંચી સદરના ખાસ માજિસ્ટ્રેટ ખાં. બ. મામાની કોર્ટમાં સદરની સુદરી જેડીબીએ વિ મુમતાજ, દેવુબાઇ દરજણ અને ફીરોજ સામેના કેસ ચાલ્યો હતો જે વખતે દરેક વકીલોએ દલીલો કરી હતી.

પોલીસ વકીલ મી. રામચંદ્ર-આ છોકરી જેડી તેજુ સાથે રહેતી અને તેણી ૧૦મીની રાત્રે ગુમ થવાનો પોલીસ રીપોર્ટ થયો, જેડી મુમતાજ સાથે બદયાલમાં હતી તેમાં દેવુબાઇ ભડવી હતી તે ભગાડતાં જેડીબીએ સંતાડવામાં શીરોજ કારણ ભુત થયો પરણેલી છોકરીને ખરાબ ધરાદાથી ભગાડવા માટેનો અને સંતાડી રાખવાનો આરોપ મુમતાજ સામે અને તેમાં મદદ કરવાનો દેવુબાઇ અને શીરોજ સામે મુકવો જોઇએ. દેવુબાઇ અને મુમતાજ સામે સગીર

રંગબેરગી લેખલો તથા બેલોકો માટે મલો મીટાકો એજન્સી-કરાંચી

વયની છાકરી ને વાલીપણા હેઠળથી ભગાડવાનો ૩૬૩ કલમનો આરોપ વધુ નોંધએ અને ૩૬૮ કલમનો આરોપ ફીરોઝ સામે નોંધ-એ. અને ૧૨૦મી કલમમાં કાવતરું કરવામાં ભાગ લેવાનો આરોપ બધા સામે નોંધએ. જેઠીની જીયાની પરથી સાબીત થાય છે કે તેણીને ભગાડવામાં આવી છે. ગોપાલ પાસે મુમતાજે કબુલ કરેલું કે મારી પાસે આગલી રાત્રે આવી હતી. જેઠી કહે છે કે ફીરોઝે મારી સાથે બદકામ કરેલું. મુમતાજ મારી સાથે સંબંધમાં હતો એમ તેણી પહેલી પોલીસ જીયાનીમાં કહી ઉલટ તપાસમાં તેની સાથે કાંઈ સંબંધ ન હોવાનું જણાવી મુમતાજને બચાવી લેવાનું કરે છે તેણી મુમતાજ સાથે જવામાં ખાસેશમંદ હતી. તેણી લલચામણીથી ગદ્દ હતી અને પ્યારમાં તેણીને રાતનાં દેવુઆઇની મદદથી લઈ જવામાં આવી. એટલું ખુલ્લું છે કે પરણેલી જેઠી બાઇને સારા કારણ સર ભગાડીજવામાં ન આવી હોય અને તેથી આરોપી સામે ૪૪૮ અને ૩૬૩ કલમનો આરોપ મુકી શકાય. જેઠી ફીરોજ સાથે હાથ લાગી ત્યારે તેણી હિંદુ કપડામાં હતી તેથી તે જાણી શકે કે આ મુમતાજને બદલે બીજાની ભગાડેલી સ્ત્રી હશે દેવુઆઇ જેઠીબાઇની પાડોસી છે. મુમતાજ મુસલમાન એક હિંદુ છાકરી સાથે સીધો કોઈ હિંદુવાણીની વચ્ચમાં હોવા વગર સંબંધમાં આવી શકાય નહિ. દેવુઆઇ રાતના બે વાગે નહિ બહાર બેસતી હોય એવી પંડીતાણી હોય તો કાણુ જાણે પાણુ તેની આ માટે તે રાત્રે બહાર બેઠેલી હોવી નોંધએ દેવુઆઇ પાસેથીજ જેઠીબાઇના ઘરેણાં ઘડીયાળ નીકળેલી-તે બેતાં એ પાછળ કાંઈક રહસ્ય હોવું નોંધએ. પણ હું ફીરોજ સામે જેઠીબાઇ સાથે વ્યભીચાર કરવાનો આરોપ કાયદાની રીતે આ કેસ સાથે મુકતો નથી.

મુમતાજના વકીલ-પરણેતર સ્ત્રી ભગાડવાનો આરોપ કલમ હું કબુલ કરતો નથી કારણકે જેઠી-તેજીનાં લગ્ન થયાનો પુરાવો મળ્યો નથી એટલું ખરું કે જેઠી તેજી સાથે દશ વરસ થયાં ધણી-ધણીયાણી સાથે સાથે રહેતા હોય તેના વાલીપણા હેઠળ હતી પોલીસે ૩૬૬કલમ હેઠળ કેસ ચલાવો પણ ૪૯૮ કલમ હેઠળ આરોપી કેટલી ન ધડાય કારણ કે ધણીની ફરીઆદી નથી. વળી તેજીએ કહ્યું નથી કે જેઠીને ખરોચ ધરાદાથી ભગાડવામાં આવી હતી. ફીરોજની જીયાની મુમતાજ સામે કાયદા મુજબ કબુલ કરી શકાય

રંગબેરગી લેખલો ત્યા બેઠાકો માટે મંડો મીરાકો એજન્સી-કરાંચી

નહિ. કારણ કે ફોરજ બધો આરોપ જેઠીને ભગાડી-તેને ધેર સંતાડી જવાનો આરોપ મુમતાજ પર નાખે છે અને બીજી વાતોમાં અ-જાણપણું બતાવે છે. પોલીસમાં જેઠી મુમતાજ સાથેના સંબંધ કબુલ કરી કોર્ટમાં પહેલી જુલાનીમાં તે કબુલ કરી કહે છે કે હું દેવુબાઈ સાથે મુમતાજની દુકાને ગઈ હતી. ઉલટ તપાસમાં કહે છે કે હું દુકાને ગઈ હતી. જેઠીબાઈ ખરાબ ચાલની છે. તેણી કબુલે છે કે તેણી યુસફબેલી સાથે બગડેલી હતી. દેવુબાઈ અને જેઠીબાઈનું કાવતરું મુમતાજ સાથે નહિ પણ ફોરજ સાથે થયેલું હોતું જોઈએ. તેણી જુલાનીમાં બીજી મુમતાજ સામે કહેતી નથી જેઠીબાઈ સાથે મુમતાજને કાંઈ સંબંધ નથી. ઉલટું મુમતાજને ફસાવવા દેવુબાઈ-જેઠી-અને ફોરજનું કાવતરું હતું, અને મુમતાજને ગંધ નહોતી. દેવુબાઈ જાણતી હતી કે જેઠી મુખી નહોતી અને વાસનાથી ભરેલી હતી તેથી તેણીને ભગાડવામાં મુમતાજને સાધનરૂપ ગણ-વામાં આવ્યો. જેઠીની ઉમર સગીર હોય એ માનવાને કારણે નથી અને જેઠીને શીખાડવામાં આવ્યું છે. જેઠીએ કહેલું કે બાપાલાલની મોટી છોકરી પાતેપરણી ત્યારે નવ વરસની હતી જે અત્યારે બાપા-લાલ કહે છે કે ૨૨ વરસની છે બાપાલાલ કહે છે કે પરણી આવી ત્યારે જેઠી પાંચ-છ વરસની હતી. એ બેયાર વરસનો તકાવત સરખાવતાં જેઠી અઢારેક વરસની ઉમર લાયક ગણાય.

આરોપી ફોરજના વકીલ નાદીર બેગ મીરઝા- મુખ્ય સવાલ એ છે કે જેઠી બાઈને ભગાડવામાં આવી હતી કે નહિ? ફોરજને તે ભગાડેલી હોવાની ખબર હતી કે નહિ? કે તે ભગાડેલી હોવાની હોવા છતાં તેણે જેઠી છુપાવી અથવા પુરી રાખી કે નહિ? જેઠી જુલાની મુજબ સગીર વયની હોઈ તેણીને તેણીના વાલીપણા હેઠળથી ભગાડવામાં આવી હતી. પરંતુ તેણી સગીર વયની છે એવું કાયદા પ્રમાણે ડાકતર શીવાય જન્મોત્તરી, કે માતા કદાવવાનું કે જન્મ તારીખનાં સર્ટિફિકેટો રજુ થયા નથી. તેણીને રાજ્યપુત્રી થી ભગાડી જવામાં આવી હતી એ સાબીત થયું છે. કાયદેબરનાં વાલીઓ અને કાયદા પ્રમાણે થતા વાલીમાં ફરક છે. સગીર વયની સ્ત્રીનો ધણી હિંદુ કાયદા પ્રમાણે એ બાઈનો વાલી છે. તેમ આમાં તેણે જેઠી સાથે પરણવાનું સાબીત થાય તો જેઠીનાં વાલીપણાનો

તેજુનો હક કણુલ રાખી શકાય. મુખ્ય સવાલ ત્યાં એ ઉભો થાય છે કે તેજુ જેઠીને પરણ્યો હતો કે નહિ ? ને તે માટે સાખીતી આપી લગ્ન પુરવાર કરવા જોઈએ. પણ આમાં તો જેઠી અને તેજુના લગ્ન થયાની જુવાનીઓ પડી નથી. લગ્ન કરાવનાર પાઠાણુ, મા બાપ, સગાઓ કે જનમાં હાજર રહેનારાઓના નામજ દેખાતાં નથી. કદાચ લગ્નની જુવાની ચળી શકે પણ તે બોલાવવામાં આવી નથી; જેઠી કહે છે કે મને મારા લગ્ન થયાનું યાદ નથી. તેમ જેઠી માટે તેજુનાં વાલીપણાં માટે જુવાની પડી નથી. એ જોતાં આરોપ મુકવાની પહેલી કલમ (કે જેઠીને ભગાડવામાં આવી હતી અથવા તેજુને કાયદેસરનાં વાલીપણા હેઠળથી ભગાડવામાં આવી હતી) એ કલમો લાગુ થતી નથી, કહે છે કે શ્રીરાજ જાણ્યો હોવો જોઈએ કે જેઠી ભગાડેલી હતી. પરંતુ ખરી રીતે શ્રીરાજ જેઠીને ઓળખતો નહોતો. તેને જે કાંઈ ખબર મળી હોય તે મુમતાજ અને જેઠી પાસેથી. પણ મુમતાજે ફરીરાજને શું કહેલું તે જુવાનીમાં જાણાયું નથી. એમને એમ ફરીરાજ ક્યાંથી ઓળખી શકે કે જેઠી ભગાડેલી હશે ! કદાચ જેઠીએ ફરીરાજને કાંઈ કહ્યું હોય તો જુદી વાત છે. પરંતુ એ જોઈએ તો જેઠી પોતે જુવાનીમાં કહે છે કે “ ફરીરાજ અને મુમતાજ વચ્ચે શું વાતચીત થઈ તેની ખબર નથી. ફરીરાજ મારી સાથે એક ક્લાક રહ્યો તે દરમિયાન ફરીરાજે મને કાંઈ પૂછ્યું નહિ તેમ મેં પણ તેને કહ્યું નહિ કે હું કેણુ હતી ? હું કેમ આવી હતી ? અને મારું શું કરવામાં આવ્યું હતું ; ” ત્યારે એમને એમ ફરીરાજ ક્યાંથી જાણી શકે ? અને તેને ખબર નહોતી એવી દશામાં તેજુ જેઠીને ત્યાં રહેવા દીધી. એટલે ત્યાં જેઠીને જાણવા છતાં પુરી રાખવાની કલમ લાગુ થઈ શકતી નથી ફરીરાજનો જેઠી ઉપરનો બળાત્કાર જેઠીની મરજી વિરૂધ્ધ (જુવાની મુજબ થયો નથો. જુઓ સુમેદારની અને જેઠીની જુવાની તેમજ જેઠીએ પોલીસમાં આપેલું રેટર્નમેન્ટ.) ભગાડવાનો આરોપ મુકવામાં ધણીની ફરીયાદ હોવાની કાયદા મુજબ જરૂર છે. જ્યારે આમાં તેજુના ધણીએ ફરીયાદ કરી નથી. તો પણ કદાચ આ બંધાને ફરીયાદ તરીકે ગણે તો પણ ફરીરાજ સામે જેઠીને ભગાડવાને આરોપ મુકી શકાતો નથી.

સીવીલ સરજનની જુવાની.

સીવીલ સરજનના જે મદદનીસે પ્રથમ બાઈ જેઠીની ઉમર

રંગમેરંગી લેખકો તથા છંદાકો માટે મનો મીરાકો એજન્સી-કરાંચી

સંબંધમાં ચોક્કસ અભિપ્રાય પર આવવા તેની તપાસ કરેલી, તે હોસપીટલના સબ એસીસ્ટન્ટ સરજન ડૉ. કેવલરામ નાઉમલે કોર્ટ આગળ પોતાની જુવાની આપતાં જણાવ્યું હતું કે :—તા. ૧૨-૬-૨૮ ના રોજ ફેનો-મેન્ટ પોલીસ તરફથી મારી પાસે બાઇ જોડીને પરિક્ષા માટે મોકલવામાં આવી હતી. તેની ઉંમર ૧૬ વર્ષની નીચે અને ૧૫ વર્ષ ઉપર છે. એ અભિપ્રાય પર આવવા માટે જોડીની પોતાની જુવાની, એની ઉંચાઇ એનું વજન, બગલના વાળ, દાંત અને સામાન્ય દેખાવ વગેરે ધ્યાનમાં લેવાયાં છે.

જ્યારે જોડીની તપાસ કરી ત્યારે એણે જુવાની આપતાં જણાવ્યું કે તપાસ કરાવવા માટે તે આવી તે પહેલાં એક વર્ષની વાત ઉપર તેણીને પહેલ વહેલો અટકાવ આવ્યો હતો. તેણીના યુક્ત ભાગો તેમજ બગલમાં પણ જ્યારે તે યુક્ત ઉંમરમાં આવી ત્યારે, લગભગ એક વર્ષ પહેલાં વાળ આવ્યા હતા. મેં તેની તપાસ પહેલાં કરી અને પછી તેને પુછપરછ કરી હતી. મેં કાઢી નાખવામાં આવેલા જડા વાળની નીશાનીઓ જોઇ. મને જણાયું છે કે છોકરી જોડીને ઉપલા જડામાં ૧૪ અને નીચલા જડામાં ૧૪ દાંત હતા. તેના છાતી પુરેપુરી ખીલેલી હતી. તેની ઉંચાઇ અને તેનું વજન એકલું જોઇને મેં તેને ૧૬ વર્ષની ધારી હતી. ૧૪ થી ૧૬ વર્ષની ઉંમરની છોકરીઓને ૨૮ દાંતો પણ હોય, પણ જો ઉંમર ૧૭ વર્ષની હોય તો તેવે પ્રસંગે પાછલી દાંતો પણ હોય, જે ૧૭ થી ૨૧ વર્ષની વયમાં દેખાવ દે છે.

મારી તપાસ દરમ્યાન થયેલી સામાન્ય અસરથી હું ચોક્કસ પણ કહેવા તમયાર છું કે તેણી પુરાં સોળ વર્ષની પણ નથી. તેણી પંદર વર્ષ કરતાં મહેજ મોટી છે. પંદર વર્ષથી ચાર કે પાંચ કે છ માસ વધારે હોઈ શકે.

સીવીલ હોસ્પીટલના સીવીલ સરજને ગર્ભ કાલે જુવાની આપતાં જણાવ્યું કે ૧૯૨૮ નું સર્ટીફિકેટ નાં. ૭૮ મને બતાવવામાં આવે છે, તે માફ આપેલું એનો અર્થ એ કે મેં જોડીયાઇને તપાસી છે અને તપાસ કરનાર અધિકારી ડૉ. કેવલરામના અભિપ્રાય જોડે હું મળતો થાઉં છું, જેમણે પણ તેણીને તપાસી છે. સર્ટીફિકેટમાં બતાવેલી ઉંમર અડસડે છે, અને કોઇ પણ તખ્તીખી અધીકારી કોઇ ઇસમે

રંગબેરંગી લેખેલા તથા ખંડોકો માટે મંજૂરી મી.કો. એજન્સી-કરાચી

જોયા પછી અને તપાસ્યા પછી ચોક્કસ પણે તેની ઉમર ફેટલી તે કહી શકે નહીં. જેની તપાસ કરવામાં આવી હોય તે ઇસમ સડી-ફીકેટમાં જણાવેલી ઉમરના કરતાં બે વર્ષ ઓછી કે વધુ ઉમરનો હોય.

કેસની વધુ તપાસ તા. ૧૮ મી ઉપર રાખવામાં આવી હતી.

છતુમલની જુખાની.

આજરોજ સવારના સાડા નવ કલાકે ખા. બ. મામાની ફાટમાં ઉપલો કેસ નીકળ્યો હતો ફાટ ચીકાર ભરાય ગયો હતો તમામ આરોપીઓ હાજર હતા. છતુમલ નામના માણસે જુખાની આપી કે-જેઠીની શાદી સેવનમાં થયે હતી શાદી થયે ત્યારે જેઠી ત્રણ વર્ષની હતી શાદી થયે ત્યારે હું હાજર હતો હું સેવનનો રહેવાશી છું હું વરરાજ તરફથી હતો તેણે મને બોલાવ્યો હતો હું કરાંચીમાં પાંચ છ મહીના થયા ધંધો કરવાને આવ્યો છું મી. મીરઝાની ઉલટ તપાસમાં કહ્યું કે ફરિયાદિને પહેલાંથી હું પીછાણતો હતો ફરિયાદી પરણેલો છે જુલકમાં ફરિયાદી પચાવનની જગ્યામાં રહેતો હતો શાદી પહેલાં આઠ દીવસે તે આવ્યો હતો પત્ની અમે સેવન શાદી કરવા ગયા પાછા શાદી કરી જુલક ગયા જવાળા ભટ શાદાનો પેગામ લાવ્યો હતો જેઠીના બાપને હું પીછાણું છું. જેઠીના બાપનું નામ ઘોલુ છે ઘોલુના બાપનું નામ હું જાણતો નથી જેઠીના બાપને ચઉદ પંદર વરસ થયાં પીછાણું છું ઘોલુમલ કલકત્તુ કામ કરે છે જેઠીને શાદી પહેલાં મેં કદી જોયું નથી જેઠીને પેલી જુલકમાં અને પછી કરાંચી મદરમાં જોયું જોયાં પાંચ છ માસ થયાં હશે જેઠીને બીજી કોઇ ખહેન નથી એક છોકરો તથા જેઠી બે દત્તાં બીજી છોકરી છે કે નહિ તે હું જાણતો નથી જુલકથી સેવન મજવામાં બેસી બધાં ગયા હતા નાથુમલને હું જાણું છું શાદી થયે ત્યારે ખાણું અમે સાથે લઇ આવ્યા હતા જુલકથી સેવાન આવ્યા હતા ખાવામાં આવલ શીરો લાજી આવ્યાર વીગેરે હતા શાદીમાં છોકરીને ૨૫-૩૦ રૂપીઆ આપેલ ઘરેણું આપેલ હતું નહીં. તેજુના બાપે જેઠીના બાપને રૂ. ૩૦૦ આપેલાં નહોતા શાદીમાં વીશેક માણસ હતાં તેમાં ઘોલુમલ વસંતમલ ડીકુમલ સુહરમલ ત્રિગેરે હતા.

નાથુમલ તિલોકચંદની જુખાની.

હું સેવનમાં રહું છું કરાંચીમાં ત્રણ ચાર દિવસ થયાં

રંગબેરંગી લેખલો તથા ખલોકો માટે મંજા મીટાકો એજન્સી-કરાંચી

સામાન લેવા આવેલ છું મારી સેવનની દુકાન માટે સાલ લેવા આવેલો છું તેજુમલને હું જાણું છું જેની તેની જોરત છે તેની સેવનમાં શાદી થઇ હતી કરાચીથી લગ્ન માટે પહેલાં જુબક અને પછી જુબકથી સેવન આવ્યા હતા.

હું શાદીમાં હાજર હતો શાદી કર્યા બાર તેર વરસ થયા ત્યારે જેનીની ઉમર ત્રણ વરસની હતી મી. મીરઝાની ઉલટ તપાસમાં કહ્યું કે-ધોલુમલને હું પીછાણું છું તેના બાપનું નામ હું જાણતો નથી સેવનથી કરાચી સાલમાં એક વખત માલ લેવા આવું છું. હું સેવનથી જુબક ગયો અને તેજુમલની સાથે વીવાહ કરવા પાછો સેવન આવ્યો જુબકમાં ત્રણ દિવસ રોકાયો હતો સેવનમાં શાદી કરી બધા જુબક ગયા તેની સાથે હું પણ ગયો અને એક દીવસ ત્યાં રોકાયો ને જુબકમાં પંચાયતની જગ્યામાં ઉતર્યો હતા સેવનમાં શાદી ધોલુને ત્યાં થઇ હતી અને મહવામાં અમે ત્યાં ગયેલા ચાંદુ નામના આજ્ઞાણને જુબકથી સેવન સાથે લઇ ગયા હતા ધોલુમલને બીજી છોકરી અને એક છોકરો છે તેનું નામ મુળુ હતું તે મરી ગયો છે બીજી છોકરીનું નામ મને ખબર નથી મારી મા જુબક સાથે આવેલ હતી કેસ તા. ૨૫ મી ઉપર મુક્તવી રહેલ છે.

સસ્તું અને સફાઈદાર

છાપવાનું કામ

“વ્યાસ” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ

માં થાય છે.

એક વખત ઓર્ડર આપી ખાત્રી કરો.

ડેકાણુ:- વ્યાસ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ

કેમ્પબેલ સ્ટ્રીટ—કરાંચી.

રંગબેરંગી લેખણા તથા બેલોકો માટે મહા મીટ્રાકો એજન્સી—કરાંચી

વિરમગામની લાઇનદોરીની ચર્ચા.
તથા રાજકોટ પરીષદનો હેવાલ.

શ્રીયુત મણીલાલ જાદવજી વ્યાસ.
છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર:—
શુકલ દુર્ગાશંકર અંબારામ મોરબીવાળા.
કિંમત ૦-૨-૦.

સારામાં સારા અને સફાઈદાર કપડાં ધોવાવા
હોય તો ક્યાં જશો ?

ધી ક્યસરે હિંદ વોશીંગ એન્ડ ડાઈંગ કું.

સાબેક

શામજી ભાવશાર

દેશજી બજાર શીવજી બજારની બીલ્ડીંગમાં

રણછોડ લેન—કરાચી.

દરેક જાતની શેન્સી સીલાઈ કરનાર

છગનલાલ ડી. ટેલર,

ગામસ્વામી ગાડીખાતા,—કરાચી.

કપડા ધોવાનું સફાઈદાર કામ કરનાર.

ઈન્દ્ર વિજય વોશીંગ એન્ડ ડાઈંગ વર્કસ.

રણછોડ લાઈન કરાચી.

તાબેમાં તાજી ખબરો અને કરાચીમાં બનતા બનાવો
વાંચવા હોય તો વાંચો !

 કરાચીમાં પ્રગટ થતાં પેપરો

“રાષ્ટ્ર શક્તિ” અને “ચમત્કાર”.

વીરમગામની લાઘનદોરીનો વિરોધ.

૧૯૧૭ના કરારની અપાયલી યાદ.

કાઠીયાવાડ રાજકીય પરીષદની બેઠક.

પ્રમુખ શ્રી. દલપતરામ શુક્લનું ભાષણ.

[કાઠીયાવાડ રાજકીય પરીષદની ખાસ બેઠક રાજકોટ મુકામે તા, ૧૦-૧૦-૨૭ને રવીવારથી શરૂ થઈ હતી તેના પ્રમુખ શ્રી. દલપતરામ શુક્લ, ખારીસ્ટરે પ્રમુખસ્થ નેથી જે ઉચ્ચ કોટીનું ને કાઠીયાવાડીઓને લાવીને માર્ગ નીર્દેશ કરતું ભાષણ કર્યું છે તેમાંથી અગત્યનો ભાગ અમે આ નીચે રજૂ કરીએ છીએ.]

આજે કાઠીયાવાડ રાજકીય પરીષદની જે બેઠક મળી છે તેને પ્રમુખપદેથી માં દલપતરામ ભગવાનજી શુક્લે, નીચેમુજબ ભાષણ કર્યું હતું:-

કાઠીયાવાડની રાજકીય પરીષદની આ ખાસ બેઠક જે આશયથી ભરવામાં આવે છે તે આશય સમઘે કાઠીયાવાડના તમામ લોકોની મનોભાવના વીશેષતઃ એકજ છે આ આંતરીક ભાવના પ્રદરશીત કરવા તેમજ કાઠીયાવાડના સરહદ ઉપર જરૂરત દોરી ફરીથી નાંખવામાં આવી છે તે સામે આપણે બધાનો પ્રયત્ન વીરોધ પ્રદરશીત કરવાના મહાન કાર્ય માટે પ્રમુખ તરીકે મારી ચુટણી કરી મને માન આપવાનું આપ સર્વને યોગ્ય જણાયું છે.

કાઠીયાવાડની સરહદ ઉપરની લાઘનદોરીનો પહેલો અનુભવ આપણને સને ૧૯૦૪ માં થયો તે નાંખતી વખતે મુંબઈ સરકારે એવું જાહેર કર્યું હતું કે ૧૯૫૭ ના ૨૪મા કાયદાની ચોથી કલમ મુજબ સ્થાપેલ

દાણનાં નાકાંઓને જોડીદેનાર લાઇન બહાર પુરવીમ બાળુએ કાઢીયાવાડ પ્રાંતના દેશી રાજાઓનો જે મુલક આવેલો છે તે ૧૮૯૪ ના ઈન્ડીયન ટેરીફ એક્ટરની પાંચમી કક્ષમની જરૂરીઆતો પુરતો પરદેશી મુલક ગણવો આ લાઇનદોરી કાઢીયાવાડના બંદરોએ લેવાતાં દાણને ઉદેશીને નાંખવામાં આવી હતી. તે વખતે એ લાઇનદોરી સામે વાંધો લેવામાં આવ્યો હતો, પણ તેનું કાંઈ પરીણામ આવ્યું ન હતું, કારણકે આ લાઇનરોરી ઉઠાવવા પહેલા બંદરની માલીફી ધરાવતાં સંસ્થાનો પાસેથી નીચેની કબુલાત કરવા સરકારે માંગણી કરી હતી:-

(૧) ખ્રીટીશ હીંદના બંદરોએ જેટલી જકાત લેવામાં આવે છે તેથી ઓછી જકાત પોતાના બંદરોએ લેવી નહી. (૨) પોતાના મુલકમાં પેદા થતા અગર બનાવતા રૂના માલ ઉપર તેમજ ખુશકી મહેસુલ નાંખી શકાય એવી બીજી એ પ્રકારની ચીજો ઉપર ખ્રીટીશ હીંદમાં જે દરે જકાત લેવાનું ધોરણ હોય તેથી ઓછા દરે તેઓએ જકાત નાંખવી નહીં (૩) ઈન્ડીયન મરકનટાઇન્ડ મારક્સ એક્ટ તથા તેવા બીજા ધારા અનુસાર જે જે નીયમ અને ધોરણો ખ્રીટીશ હીંદના બંદરો ઉપર અમલમાં હોય તે તેઓએ પણ પાળવાં. (૪) હથીયાર, દારૂગોળા અને લડાયક સરંજામ અથવા જે દારૂગોળા અને લડાયક સરંજામ અથવા જે જે ચીજો આયાત કરવા સામે ખ્રીટીશ હીંદમાં ચોગ્ય અધીકારીઓ તરફથી બંધી કરવામાં આવેલી હોય તેવો સામાન પોતાના મુલકમાં આયાત થતો અટકાવવો. (૫) મીઠું, અરીણ, દારૂ, તથા બીજા આબકારી પદાર્થો સબંધે જે કાંઈ ગોઠવણ પ્રચલીત હોય તેમાં કાંઈ અવરોધ કરવો નહી. (૬) દરબારોએ પોતાનાં બંદરો મારફત ચાલતા વેપારના ખર્ચા આંકડાઓ રાખવા અને તે સરકાર માંગે ત્યારે રજુ કરવા અને આ બધી શરતોના સત્કારે છેલ્લી કલમ જેને લીધે કાઢીયાવાડનાં બંદરો વસ્તુતઃ સરકારના અંકુશ નીચે આવી જતાં હતાં. તે એ હતી કે સરકારી કસ્ટમ ખાતાના અમલદારને દરબારોએ પોતાના બંદરોમાં કરેલી ગોઠવણ તથા હીસાબની તપાસણી અમુક અંતરે કરવા દે. ૧.

હું નથી જાણતો કે સરકારના મોટા હોદ્દેદાર અમલદારો અથવા આજુ કાન ફરંસમાં બેગા થયેલા સરકારના પ્રતીનિધીઓ, જેઓની સુચના ઉપરથી આ વીરમગામ લાઇનદોરી ફરી નાખવામાં આવી છે તેઓએ વીરમગામ સ્ટેશને દીન અને ધરૂજતા ઉતાડ્યો તરફ ભક્ષમનસાધ અને નરમાસથી વરતવાને

ભક્ષામણુ કરી હશે. કારણ કે પાચરી ભોગવતા અમનેદારો જવલેજ કઠોર રૂઢવના હોય છે અને સાધારણુ રીતે હુકમ થાપતી વખતે તેઓનાં મન ઉદાર અને દીક્ષાવર હોય છે પણ તેઓના હુકમનો અમલ કરી રીતે થાય છે તે વીષે તેઓ વીચાર કરી લાગેજ તપાસ કરે છે. તેઓ એમ માને છે કે તેમણે પોતાના હુકમોમાં ભક્ષમવસાઈ અને નરમાસ રાખવાની ભક્ષામણુ કરી તેલેથી બન છે. પણ જે માણસો આ હુકમોને અમલમાં મુકનાર હોય છે તેઓ ઘણી વખતે તેને વીસમય બનાવી દે છે, સરકારી નોકરોને પોતાની સત્તાની સુરી ખુમારી હોય છે અને એ સત્તાના દોરદમામથી ઉતાડેલા કેવા ગભરાય છે એ પણ તેઓ સારી રીત સમજે છે એટલે પોતાનો કડપ અજમાવવાને ટેવાયલા આ નોકરો પોતાનું કામ મનગમતી રીતે કર્યા જાય છે. માટે પહેલે દરજ્જે અત્યંત જરૂરનું તો એ છે કે ઉતાડ્યોતો માત્ર તપાસવાનું બંધ થવું જોઈએ અને તેમને કાંઈપણ જાતની હરકતમાંથી મુક્ત કરવા જોઈએ ફક્ત દાણચેરી કરનારા શકદાર હોય તેવાનેજ અટકાવવા. સાધારણુ રીતે કાંઈપણ બીજા મુસાદરને કાંઈપણ અટકાવત કરવી નહીં અને વીશેષ કરીને કસ્ટમખાતાના અમલદારે કાંઈપણ સ્ત્રી પાસે તેનો માત્ર તપાસવા જવું નહીં.

ગયા ઓગસ્ટમાં રાજકોટ અઉદયોગી પ્રદર્શન ખુલ્લું મુકતી વખતે વેસ્ટરન ઇન્ડીયા સ્ટેટસના ધી ઓનરેબલ ધી એજન્ટ દુ ધી ગવર્નર જનરલ સાહેબે જે ઉદ્યોગ કર્યો છે તે ઉપરથી એમ જણાય છે કે વીરમગામની લાઇન દોરી કાઠીયાવાડમાં લોકોને આપદારૂ છે મે સરકાર સમજે છે અને તે લાઇન દોરી કાઠી નાખવાનો તે વીચાર ચક્ષાવી રહી છે. હું આશા રાખું છું કે આ વાત ખરી હોય! આ સંબંધમાં મી. વોટસન સાહેબનું કથન તરસ્યાને પાણી અને ભુખ્યાને અન્ન સમાન થઈ પડ્યું છે. પણ સુખદ પરીણામ ક્યારે આવશે તે વીશે તેઓ કાંઈ બોલ્યા નથી એ તુરતમાં આવે એમ આપણે ઇચ્છીએ છીએ. ધી ઓનરેબલ એજન્ટ દુ ધી ગવર્નર જનરલ સાહેબને હું ખાત્રી આપું છું કે જે એમ થશે તો જાતીરા સરકાર આખા કાઠીયાવાડને આશીરવાદ મેળવશે.

સને ૧૯૦૪માં નંખાએલા કસ્ટમસ લાઇન સને ૧૯૧૭ની સાલ સુધી ચાલુ રહી. મુજબ સરકાર અને બંદરી સંસ્થાનો વચ્ચે આ અરસામાં ઘણી મસજતો ચાલી હતી. પણ સંસ્થાઓએ અમુક અંતરે સ્વિટીશ કસ્ટમ અમલ-

દારને તપાસણી કરવા દેવાની શરત કબુલ રાખવા ના પાડી એટલે આ મસ-
લતનું કાંઈ પરીણામ આવ્યું નહિ. ૧૯૧૪ની આખરમાં મ-
હાન યુધ્ધની શરૂઆત થઈ એ વખતે સાર્વભૌમ સત્તાની સેવા કરવા અપુર્વ
રાજ્યલક્ષિત અને ઉત્સાહ બતાવી કાઢીયાવાડના રાજસ્થાનોએ પોતાની ફરજ
સુંદર રીતે બજાવી. તેઓએ પોતાની રયાસત અને સાધનસંપત્તિ આદરશા-
હતને ચરણે ધર્પી. મહારાજા જામસાહેબ અને બીજા કેટલાક રાજાઓએ
અંગત સેવા અર્પણ કરી અને ફલેન્ડરમાં જઈ લડાઈનાં દુઃખો અને
મુશીબતો સહન કર્યાં. રાજ્યલક્ષિતનાં આવા અસાધારણ આવીરભાવની કદર
બ્રિટીશ સરકારે કર્યા વગર કેમ રહે? અને અવીરોની રાજનીતી જે તેણે
અખતીઆર કરી હતી અને જેના પરીણામે વિરમગામની લાઇનદોરી ચાલુ
રાખવામાં આવી હતી તે તે કેમ ટકાવી રાખી શકે? તેથી સને ૧૯૧૭ના
આગષ્ટ માસમાં હિંદી સરકારે બંદરો, સંસ્થાનોને લખી જણાવ્યું કે સને
૧૯૦૫માં જે જે શાંતિમાં માગણી કરવામાં આવી હતી તેમાંથી અમુક અ-
ંગે સરકારી કસ્ટમ અમલદાર મારફત તપાસણીની શરત કાઢી નાખી બાકીની
શરતો જે તમારે કબુલ હોય તે સરકાર વિરમગામની કસ્ટમ લાઇન કાઢી ના-
ખવા તકવાર છે. આનો અર્થ એ થયો કે પોતાના બંદરો ખીલવવાજ.
સંસ્થાનોને છુટ મળે એટલુંજ નહીં પણ હિંદી સરકારની કોઈપણ જાતની
સીધી કે આડકતરી દબલગીરી વગર મહેસુલની આમદાની વસુલ લેવા પણ
તેઓને સ્વતંત્ર અખતીઆરી પ્રાપ્ત થઈ. માત્ર સરકાર બ્રિટીશ હિંદના બંદરો-
માં જે દરે દાંણ ઉધરાવે છે તે દરે તેઓએ પણ દાણ ઉધરાવવું અને ત્યાં
ધારાવારણ પ્રચલીત હોય તેનું તેમન પાત્રન કરવું. એટલુંજ તેઓને જેવાનું
રહ્યું. આ શરતો મેં અગાઉ જણાવેલી છે એટલે તે ફરીથી કહેવા જરૂર
નથી. તે શરતો સામે સંસ્થાનોને કાંઈ વાંધો નહોતો તેથી તપાસણી સંબંધી
વાંધા ભરેલી શરત કાઢી નાખવામાં આવી એટલે બાકીની શરતો કબુલ રાખ-
વા વિશેની હિંદી સરકારની માગણીનો તેઓએ ત્વરાપા અને આભાર-
વનીથી સ્વીકાર કર્યો. પોતાની નેક દાનતમાં સાર્વભૌમ સરકાર શ્રદ્ધા અને
વિશ્વાસ છંપડે રાખ્યા તે જણી સંસ્થાનોને સંતોષ થયો અને આદરશાહી હિંત
જેટલાં સરકારને હસ્તક સહીસલામત છે તેટલાં તેમને હસ્તક પણ સહીસલામત
છે. એ આખર સરકાર જોઈ શકી એથી પણ એમને આનંદ થયો હિંદી સર-
કારની આ માગણીમાં એક એવી શરત હતી કે જે કોઈ વખતે સરકારની
મહેસુલ આપતના હિતનો સવાલ અગત્યનો વીધય થઈ પડે તો સામાન્ય પરી-

સ્થિત ફરી વીચારમાં કરવાનો સરકારને હક રહે છે,

પણ એ શરતની સંસ્થાનાને કાંઈ ખીક ન હતી કારણ કે તેઓ સમ-જતાં હતાં કે પોતાના સાધનસંપત્તી કુદરતી હદ સુધી ખીલવવામાં તે આડે આવે તેમ નહોતી, નવાનગરના ચતુર અને દુરદેશી રાજકરતાઓએ તો હીંદની સરકાર પાસેથી એવી મતલબની તસલ્લી લેખીતવાર પણ મેળવી હતી અને જો કે એ તસલ્લી મોઢમ છે એમ દલીલ કરી શકાય તોપણ આણુ કોન્ફરન્સમાં અને ત્યારબાદ હીંદી સરકારે જે રસ્તા મહણુ કર્યા તેને વ્યાજ-ખીપણુ સીધું કરી શકાય એટલે દરજ્જે તે મોઢમ ન હતી.

સને ૧૯૧૭ના કરારથી કાઠિયાવાડના બંદરોના વેપારને નવું જોર અને હિતેજન મળ્યાં અને ટુંક સમયમાં એ બંદરોએ પરદેશી બંદરથી આવતાં મોટાં વહાણોથી માત્ર ઠલવાવવા લાગ્યાં. તેમાંના એક બંદર એટલે બેડી બંદર તરફ તુરતજ લોકોનું ધ્યાન ખેંચાવા લાગ્યું અને હવેટમાં તો તેના તરફ તીવ્ર અદેખાઈની લાગણી પ્રદર્શિત થવા લાગી, ઉત્સાહ અને ખંતને માટે સુ-વિખ્યાત થયેલ મહારાજા જામસાહેબે એ બંદરનો વીષય પોતાને હસ્તક લીધો હતો અને ઘણી મોડી મુડી ખર્ચી તેમજ તેનો વીચાર કરવાને માટે બાહોશ અમલદાર મંડળ નીમી તે બંદરની સગવડતા તેમણે ઘણીજ વધારી દીધી હતી. અને પરીણામે જથાબંધ વેપાર તે બંદરદારા ચાલવા લાગ્યો. સારી સગવડતાને લીધે તે બંદરની મહેસુલની આમદાનીમાં વધારો થતો ગયો તે એટલે સુધી કે સને ૧૯૨૬માં લગભગ ત્રીસ લાખ અને સને ૧૯૨૭માં લગભગ પંચોતેર લાખ રૂપીઆની આવક તે બંદરના ઘણુ દારાં સ્ટેટને ઉપજી. આ અડસટાના આંકડા છે પણ તે લગભગ ખરા છે જો મેં જામનગર સ-તાધીકારીઓ પાસેથી ખરા અને ચોક્કસ આંકડાની માગણી કરી હોત તો મને તે પુરાં પાડવા જેટલો વીવેક તેઓ જરૂર ખતાવત પરંતુ એવા ચોક્કસ આંકડાની મને ખાસ અગત્યતા નહીં જણાતા સ્ટેટને તકલીફ આપવાનું મેં ચોગ્ય ધાર્યું નહીં. બેડી બંદરના વેપારમાં અસાધારણ વધારો થવાથી ઘણાજ જુમાટ થવા લાગ્યો અને પોતાને બંદરે વેપારનું આકર્ષણ કરવા માટે નવાનગર સંસ્થાન તરફથી અણુઘટતા ઉપાયો ચોજવામાં આવે છે એવા આરોપો મુકવાને મુંબઈના વેપારીઓ તકવાર થઈ ગયા. તેઓ એવો આક્ષેપ કરવા લાગ્યા કે સંસ્થાન જામનગર redated (વળતર) આપે છે અને વળતર મળતું હોવાના સમજાથીજ બેડી

ખંદેરે આપાત થએલી ખાંડ મુખ્ય ખંદેરે ઉતરતી ખાંડની સાથે જામનગરથી રહેજ દુર અને મુખ્યની છેક પાડોશમાં આવેલા શહેરોનાં હરીફાર્થ કરી શકે છે. એક માનનીય અહસ્થ જેના તરફ આપણે બધાને પુનઃભાવ છે કેમકે તેઓ સાધારણ શક્તીવાળા, વ્યાવહારીક બુદ્ધી અને કુનેહવાળા અને સ્વદેશાભીમાનવાળા હીન્દના એક નેતા તરીકે સુપ્રસીદ્ધ છે તેઓ આ જાતના હુમલાઓ કરવામાં અગ્રગણ્ય ભાગ લેવા લાગ્યા. સર પુરશોતમદાસ ઠાકોરદાસ જેને ઉદ્દેશીને મેં ઉપરનો ઉદ્દેશ્ય ક્યો છે તેમના કથનને વળનદાર ગણીને નવાનગર રાજ્યની સામે હીંદના વ્યાપારી જનસમાજે વીરપ પોકાર ઉઠાવ્યો અને છેવટે હીંદી સરકારને ખંદેરો અને વીરુદ્ધ હાલતો રસ્તો અલણ કરવા બહાનુ મળ્યું. અફસોસની વાત છે કે સર પુરશોતમદાસ, જેમનાં ઉદાર પત્ની અને મહાનુભાવ સુપ્રસીદ્ધ છે તેઓ આ પ્રમાણે વીરમગામ લાઇનના પુનર જન્મ સમયમાં દુરના પણ કારણભુત થયા.

હું નથી ધારતો કે હીંદી સરકાર એમ માનતી હોય કે જે સ્ટેટો બાર બાર વરસ સુધી સળી ગળતાં અચકાતાં હતાં તે સ્ટેટો અત્યારે મોટું આદર ગળતા નહીં અચકાય. સરકારને પ્રથમથીજ ખાતરી હોવી જોઈએ કે તેની નવી દરખાસ્તોનો ચોક્કસ અનાદરજ થવાનો. હીંદી સરકાર એવો દાવો ધરાવે છે કે તેમનાં કક્ષોમાં શંકાને કાઢી પણ જાતનો અવકાશ હોયજ નહીં. પણ બધી હકીકતપરથી આપણે એવું અનુમાન કરીએ કે અમુક આગળથી ધારી લીધેલું પરીણામ આવવાનો નથી દરખાસ્તોનો ઉદ્દેશ હતો તો તે શું ગેરવ્યાજબી કહવાશે? આજ કોન્ફરન્સ પુરી થયા પછી જે અજાજતી અને અસાધારણ ઉતાવળથી વીરમગામની લાઈનદોરી પાછી નાખવામાં આવી; તેમજ હીન્દી સરકાર અને દેશી રાજ્યો બન્નેને આલય થઈ શકે એવો પ્રબંધ રચવા કાંઈ વાટાઘાટ કરવા સરકારે તરફી લીધી નહીં. એ બાબત એટલું સીદ્ધ કરી આપવાને પુરતી છે, કે સરકારને સરથાનો સાથે નીબપક્ષપાતપણે કામ લેવાની ઇચ્છા હતી નહીં અને કોન્ફરન્સ માત્ર દેખાવ પુરતીજ ભરવામાં આવી હતી સરકારનો નીરણ્ય તો કોન્ફરન્સ બોલાવ્યા પહેલાંજ થઈ ચુકેલો હોવો જોઈએ. આ અનુમાન કરવાનાં મારી કદાચ ભુલ થતી હશે. આપણા વહાલા પ્રદેશને જે મોટો અન્યાય થયો છે તેથી આવેશથી પ્રેરાઈને કદાચ હું એવી ભુલ ખાતો હોઈશ. પણ હું માનું છું કે આ અનુમાન મારે પોતાનું અંગત નથી જે જે લોકોએ કોનફરન્સનાં કામકાજનો અભ્યાસ કર્યો છે તે બધા મારી પાસે આ બાબતમાં સંમત હોવા જોઈએ.

કાઠીયાવાડનો વેપાર અને તે સાથે ગુજરાતેલી પ્રાંતની આબાદી તે એવી બાબત છે કે કાઠીયાવાડનો કાંઈ પણ સપુત તેના તરફ દુગ્ધક્ષ બતાવી શકે નહીં. પુરાતન કાળથી કાઠીયાવાડનાં બંદરો ધરાન, અરબસ્તાન, રાતોસમુદ્ર, આફ્રીકાનો પુર્વ કીનારો, મલેયાર, સીલોન અને ઇસ્ટરન આરકીપેલેગો વગેરે સ્થળો સાથે ધીકતો વેપાર ચલાવતાં આવ્યાં છે કાઠીયાવાડના દરીઆઈ કાંઠાના મુલકમાં સાદસીક વ્યાપારીઓ અને મજબુત તથા સર્વેશીલતાવાળા બહાસીઓ વસતા આવ્યા છે જ્યારે બ્રીટીશ સત્તા સ્થાપીત થઈ, ત્યારે કાઠીયાવાડનાં બંદરને ધણોખરો વેપાર મુબ્તલ અને બ્રીટીશ હીંદના બીજા બંદરોએ પોતા તરફ આકર્ષી લીધો. પરીણામ એ આવ્યું કે ઘણાજ પુરાતન કાળથી જે વ્યાપારીક શક્તીઓ પેઢી દર પેઢી વેપારીઓને વારસમાં મળેલી હતી તેને ઉપયોગમાં લાવવાને કાઠીયાવાડના પુત્રોને બીજું ક્ષેત્ર શોધવું પડ્યું, મુબ્તલ આફ્રીકા, બર્મા અને બીજાં સ્થળોમાં એવા ઘણા શ્રીમંત વેપારીઓ છે કે જેમનું મુળ નીવાસસ્થાન કાઠીયાવાડ છે અને જેમના બાપદાદાઓને પોતાની શક્તીઓ પોતાના દેશમાં અજમાવવાને અવકાશ ન મળવાથી સ્વદેશ છોડીને બહાર જવું પડ્યું હતું. વસ્તુતઃ એમ ચોકકસ કહી શકાય કે કાઠીયાવાડીઓ જ્યાં જ્યાં જાય છે, ત્યાં ત્યાં માયું મારીને આગળ રસ્તો કરે કેમકે ધંધારો જગારમાં સફળતા મેળવવાને જે ગુણો જોઈએ તે તેમનામાં છે. જે તેમને સંપુરણ અવકાશ અને બહોળું ક્ષેત્ર આપવામાં આવે તો તેમની શક્તિ એવા ઉંચા પ્રકારની છે, કે પોતાના દેશમાં પણ વ્યાપાર સારી રીતે ચલાવીને તેઓ આબા પ્રાંતને આબાદ અને સમૃદ્ધ બનાવી શકે. આજ દીવસ સુધી કાઠીયાવાડનો વેપાર મુબ્તલ અને કરાચીન વેપારથી માર્બોજતો હતો; અહીંયા પણ વેપારનો વીનાશ થાય એવી ઘણી પરિસ્થિતીઓ હતી. જેનું અહીં અવલોકન કરવું જરૂરનું નથી. કેમકે તેમ કરવાથી રાજકીય અને સામાજિક ઘણા પ્રશ્નો ઉપસ્થિત થાય અને એવા પ્રશ્નો ચરચવાનો આ પ્રસંગ નથી પણ એ પરિસ્થિતીઓ હવે લય પામવા લાગી છે. બંદરી મંસ્થાનોનાં રાજકર્તા હવે જોઈ શક્યા છે કે તેમનાં બંદરોમાં લક્ષ્મી આકર્ષવાનું અદ્ભુત સામર્થ્ય છે એટલું નહીં પરંતુ દેશમાં મુળ ધાલી ગયેલી સુસ્તીને ઉડાડી દેવાની બહુશ શક્તિ પણ છે. તેમજ લોકોમાં નીરૂપયોગી થઈ

પડેલી વ્યાપારીક આવડતને ખીલવવાને સંપુર્ણ ક્ષેત્ર પણ એ અંદરેથીજ મળી શકે એમ છે. જ્યારે રાજકર્તાઓને આમ સમજવવા લાગ્યું છે ત્યારે તેમને માત્રમ પડ્યું કે સારવલભિમ સત્તાની મીઠી નજર વીના આપણે આપણાં અંદરેની વીકાશ કરી શકીએ એમ નથી અને આપણે અંદરેની વ્યાજખી આવક આપણે લઈ શકીએ એમ નથી. એ સત્તાએ આજ દીવસ સુધી કાઠીયાવાડમાં અને ખીજા હીંદી રાજ્યમાં વપરાતા માત્ર ઉપરની લગભગ તમામ જગત પેતેજ ગણત કરી અને જો કે ઘણાં વરસો થયાં એ મીઠા ભોજનનો સ્વાદ તેણે લીધો તો પણ તે એટલું બધું તેને સ્વાદીષ્ટ લાગ્યું કે જો કે ખીજા માણસો તેનું અશ્ય આપતા તો પણ તે તજ દેતું તેને પોષાતું નહોતું અને એનો ઉપભોગ કરવાનો પોતાનોજ હક છે એમ તે માનવા લાગેલ હતી. પરંતુ આખરે ન્યાયની કાંઈક ચેતના દીલમાં ઉતરી અને પરીણામે ૧૯૦૫માં જાણાતેલી શરતો તેમણે આગળ ધરી લગાઈ વખતે રાજ્યોએ કરેલી સેવાને લીધે તે શસ્ત્રોમાંની વાંધાભરેલી કલમ કાઢી નાખવામાં આવી. એટલે ૧૯૦૫ની શરતો કરાર રૂએ સ્વીકારવામાં આવી અને અંતે રાજ્યોને સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત થઈ તેઓ પોસપોતાના સાધનસંપત્તી પ્રમાણે અંદરેની ખીલવણી કરવા લાગ્યાં અને પરદેશી વેપારને પોપણુ કરતી સગવડતાઓ આપવા લાગ્યા એકજ સંસ્થાન સીવાત ખીજા કોઈ પણ સ્ટેટની પ્રગતી સારવ-ભિમ સત્તાના માનવા પ્રમાણે પણ ઝપાટાંબંધ થઈ નહતી તો પણ પરીણામે આપણી સાધનસંપત્તીને વીકાસ સંપુરણ કરવાની આપણી તમામ આશાઓ ધુળધાણી થઈ ગઈ હતી. ફરી પુરાતન કાળનું નીર માલ્ય અને નીરાચેતન જીવન વ્યતીત કરવાનું કાઠીયાવાડ પ્રાન્તના લાગ્યમાં આવી પડ્યું અને ત્યાંના સુપુત્રોએ પોતાની માતૃભુમીના આરથીક વીકાસ અને સમૃદ્ધીઓ સાધવાનો હજી તે પુરો આરંભ પણ કર્યો ન હતો ત્યાં તો તેમને પાછું સ્વદેશને ત્યાગ કરી પોતાની વડીલોપારજીત વ્યાપારીક લાવના અને શક્તીને બહોળું ક્ષેત્ર પરદેશમાં જઈ શોધવાનું રહ્યું માત્ર અંદરી સંસ્થાને ઉપર આ ગજબ યુજ્યોં કે એમ નથી પણા સમસ્ત કાઠીયાવાડ પ્રાન્ત ઉપર આ પ્રહારનો આ વાત પડેલો છે. એટલું માદ રાખવું જરૂરનું છે કે એક પ્રાંતમાં કુમત જુદી જુદી જનતા અસ્તીત્વમાં આવતી નથી અંદરી સંસ્થા-નાની આગાદીમાં આખા કાઠીયાવાડ પ્રાંતનું શરય સમાએલું છે.

કેમકે બે બંદરો સમૃદ્ધ અને આબાદ હોય તો પુષ્કળ લોકોને કામ પામવા ને રોજગાર મળી શકે. બંદરોની સમૃદ્ધી દુષ્કાળ સામે એક જાતના વીમા સમાન છે તેની દોષતત્ત્વ ઝરણું સર્વત્ર ફરી વળે છે તેનો લાભ સર્વે કોઇ લઇ શકે છે તેથી આંતરીક વ્યાપારને પોષણ મળે છે, સાહસ્વસ્તી ઉતેજિત થાય છે અને વ્યાપાર વણજને અગે જુદે જુદે ઠેકાણે પુષ્કળ નવા સંબંધ અને આડત બંધાય છે પરીણામે સમગ્ર કાઠીયાવાડ સુધુનીમાંથી જન્ય થઇ જાય છે તેનામાં નવું જીવન રેડાય છે અને એક અક્ષય પ્રાંતની સ્થિતિમાંથી બહાર નીકળાને તે કુની પર વાદળી વ્યાપારીક પ્રવૃત્તિઓમાં જોડાય છે અને પ્રગતિમય બને છે.

પણ આ સામાન્ય વીચારોને અવલંબીને હું પ્રસ્તુત વીષયને તોડ કરવા માંગતો નથી. સરકારનું પોતાનું જ કૃત્ય આગળ ધરીને નામદાર એજન્ટ હુ ધી ગવરનર જનરલ સાહેબની દલીલોને રદીયો આપી શકાય તેમ છે. હું તેઓ સાહેબને પુછું છું કે ૧૯૦૪મા કસ્ટમ લાઇન નાખવામાં આવી તે કાઠીયાવાડના બંદરોએ લેવાતી જકાતને ઉદ્દેશીનેજ નાંખવામાં આવી હતી કે કેમ? ૧૯૧૭ નો કરાર બંદરોએ જકાત લેવાના સંબંધમાંજ હતા કે નહીં? હીંદી સરકારનાં જકાતી હીતને લગતી શરત આ દાણ મહેસુલને લક્ષીનેજ કરેલી હતી કે નહીં? ૧૯૨૫-૨૬ અને ૧૯૨૬-૨૭ માં બેડી બંદર ઉધરાવેલી જકાતની વસુલાત હીંદી સરકારની હાલની કુરીતીના કારણસુત હતી કે નહીં? અને હંમણાં જે અટકાયત કરનારી કસ્ટમ લાઇન ફરી નાંખવામાં આવી છે તે નાખવાને પણ હીંદી સરકાર બેડી બંદરની જકાતી વસુલાતને લ્ષિધે પ્રેરાઈ હતી કે નહીં? તો પછી ઓનરેબલ સી. સી. વેટનની દલીલું શું અસ્થાને અને જુદે મારગે દોરવાના પ્રયત્ન રૂપ નથી? હું કહું છું કે ૧૯૧૭ ના કરારને કાગળનો ટુકડા ગણી કાઢવાનું કોઇ વ્યાજબી કે સંબળ કારણ સરકાર પાસે જ નહીં. અને વીરમગામની કસ્ટમ લાઇન કાઠીયાવાડના બંદરના વેપારની વૃદ્ધીમાં વીખરૂપ નહીં થાય એવી પ્રત્યુત્તર રૂપે દલીલ કરવી એ ફક્ત વીષયનું રૂપાંતર કરવા બરાબર છે. સ્ટેટોનો હક ગણીને ૧૯૧૭ની સાલમાં તેમને જે આપવામાં આવ્યું હતું તો તેમની પાસેથી ઝુટવી શા માટે લેવામાં આવે છે? તમેજ વીચારે

કે બંદરોના આપાર વણજતે કંઈ પણ હોતી નહીં થાય એવું તેમને આશાસન આપવાથી તેમના મનનું સમાધાન થાય તેમ છે? વેપાર અને જકાત પરસપરાવસંબંધી છે તેની પ્રતીતી તરીકે એટલુંજ કહેવું બસ છે કે ૧૯૧૭ના કરાર પછી કાઠીયાવાડના બધાં બંદરોના વેપાર વૃદ્ધી પામતો થયો એટલી બંદરોના વેપાર તો અતીશય વેગે દીનપ્રતીદીન વધતો ગયો. કેમકે ત્યાંની નવી સાધાસંપત્તી વેપારની વૃદ્ધી અર્થેજ કામે લગાડવામાંજ આવી. આ ઉપરાંત નામદાર એન્ટ ટુ ધી ગવર્નર જનરલ સાહેબે બુટી જવું ન જોઈએ કે હાંદી સંસ્થામાં ગમે તેટલી મોટી રકમ ઉછાતી લઈ શકે તેવાં શક્તિસંપન્ન પોર્ટવર્ક હયાતી ધરાવતાં નથી સંસ્થાન પોતેજ પોતાનું પોર્ટવર્ક છે અને બંદરેથી જે જકાતની આમદાની વસુલ થાય તેજ તેનો વીકાશ સંપાદીક કરવાની મુદી છે. આ બધા સંજોગો અને પરીણામ ધ્યાનમાં લેતાં હવે આપણે શું કરવાનું છે તે મહત્વના વીપય ઉપર આવીયું. આપણે શી શી માગણી કરવી છે, તે બાબત કાંઈપણ સંદેહ કે શંકા સ્થાન છે જ નહીં કાઠીયાવાડની સરહદ ઉપરની અટકાયત કરનારી કસ્ટમ ક્લાઉન તે એકદમ હિંમતી લવી જોઈએ. સને ૧૯૧૭નો કરાર આજી અમલમાં રહેવા જોઈએ અને તેની ટાઇ પણ શરતનો કાંઈપણ સંરવાંતા ભંગ કયો છે એવું પુરવાર થાય તો માત્ર તેજ સંસ્થાનને ઘટે તેવું શાસન કરવું. ત્યાંસુધી આપણી આ માગણીઓ સંતોષવામાં ન આવે ત્યાંસુધી આપણે આજી કોન્ફિડન્સ વખતે નવાનગર સ્ટેટ અખતવાર કરેલી વક્ષણ વીધ જે બંદર થયું છે તે સાચું હોય તો બીજા રસ્તા એ છે કે મહારાજા જમસાહેબ સાથે સરકારે બુટી શરતો નક્કી કરવી અને બીજા સંસ્થાને સબધે સને ૧૯૧૭ના કરારથી જે સ્થિતી અને હક મળેલા છે તે તેમના તેમ કાયમ રાખવા. સીવાય તમામ પક્ષને સંતોષ આપે એવું આ પ્રશ્નનું સમાધાન કરવાના બીજા રસ્તા હોય તો તેનું સંશોધન કરવું અને હાંદી સરકારે આજી કોન્ફિડન્સ વખતે જે જાતનું દુરાચલી વક્ષણ ધારણ કયું હતું તેવું વક્ષણ તેમણે ન રાખવું તેમની વચ્ચે તો સમાધાન મુચક, ન્યાયી અને નીપપક્ષપાત હોવી જોઈએ. અને એક આપખુદ સત્તા પોતાના ઉપર અવલંબી રહેલા નીરાધાર પ્રજા સાથે જેવી રીતે વર્તે તેવું વર્તન હોવું ન જોઈએ. વીરમગામની

કસ્ટમ લાઇન તો એકદમ ઉઠાવી લેવીજ જોઈએ. તે સંબંધ તો કોઈ વચ્ચે રસ્તો સંભળી શકતો નથી.

પહેલા દીવસનો હવાલો.

રાજકોટ, તા. ૧૦

અનેક ખાટીમીડી અફવાઓથી ઘેરાયેલા વાતાવરણમાં કાઠીયાવાડ રાજકીય પરીપદ્ધતી ખાસ એક આજે બપોરે ભાટીયા બોર્ડિંગ હાઉસમાં વીરમગામની જકાતદારી સામે વીરોધ ઉઠાવવા મળી હતી. વીરોધીઓએ પ્રતીક્રુષ વાતાવરણ ઉભું કરવાના પ્રયત્નો છેક છેલ્લે સુધી ચાલુ રાખ્યા હતા. મી. ડી. બી. શુક્લની પ્રમુખ તરીકેની થયેલી વરબી બાબત વીરોધીઓએ ખુલ્લી એકમાં સુધારા મુકવાની ધમકી આપી હતી. કોન્ક્રેસ મળતા પહેલાં વીરોધી પક્ષેએ સમાધાની પર આવવાના પ્રયત્ન કર્યા હતા.

પરીપદ્ધતું કામકાજ રાખગીતના ગુંજન સાથે શરૂ થયું હતું.

સ્વાગત પ્રમુખ મી. લીલાવર અમરેશલાલ મહેતાએ ડેલીગેટોને આવકાર આપનારું ભાષણ વાંચી સંભળ્યું હતું.

તે પછી સંક્રેટરીએ પરીપદ્ધતી ઉદ્દેશ તરફ સહાનુભૂતી બતાવનારા આવેલા સંદેશ વાંચી સંભળાવ્યા હતા.

વળી સ્ટેટના દીવાને એક સંદેશ મોકલી જણાવ્યું હતું કે વળી સ્ટેટ અને એની પ્રગ્ત વીરમગામની લાઇનદારીની વીરુદ્ધ છે.

મી. હરીલાલ બી. શાહે મુંબાઇથી એક સંદેશો મોકલી આપી વીરમગામની લાઇનદારી વીરુદ્ધ વીરોધ ઉઠાવવાની અરજ કરી હતી.

પ્રમુખની ચુટણી કરવાની હમેશ સુગ્ગળની રીતીનો નીયમ પડતો મેક્કામાં આવ્યો હતો.

પરીપદ્ધતી પ્રમુખ મી. શુક્લ ભાષણ વાંચતા હતા તે વેળાએ અધ્યક્ષ ડાકાએ કરવામાં આવી હતી અને સવાલો પુછવામાં આવ્યા હતા.

પસાર થયેલા થરાવો.

રાજકોટ, તા. ૧૧.

કાઠીયાવાડ રાજદારી કોન્ક્રેસની અગ્રે મળેલી ખાસ એકકની

સબજેક્ટસ કમીટીમાં રજુ થયેલા ઠરાવો ઉપર તીક્ષ્ણ ચરચા ચાલી હતી.

સરકારી પક્ષ તરીકે ઝોળખાતો સઉરાષ્ટ્ર પક્ષ ૧૯૧૭ના કરારનો ભંગ થયો હતો કે અને બેઠીનાં બારાંની હરીફાઈ સબધી તપાસ ચલાવા માગતી હતી.

કમીટીએ ઉપલી નેમ મુજબના ઠરાવો ૨૬ કર્યા હતા.

મીં અત્રતલાલ શેઠે ઉપલા ઠરાવો કોન્ફરંસમાં રજુ કરવાની તોડીસ આપી હતી. એક વેળાએ કમીટીમાં એટલી બધી ગડબડ ચાલી રહી હતી કે પ્રમુખે ચેતવણી આપી હતી કે બે ચુપકાદી ફેલાવવામાં આવશે નહીં તે. તેઓ ચાલી જશે. ઉપલી ચેતવણી અસરકારક નીવડી હતી.

કોન્ફરંસના સુચીપત્રક ઉપર સધળા મળીને ૭ ઠરાવો હતા.

આ માંહેલા પાંચ ઠરાવો સબજેક્ટસ કમીટીએ પસાર કર્યા હતાં. બ્યારે મીં અત્રતલાલ શેઠના ૨ ઠરાવો કમીટીએ રદ કર્યા હતા.

કોન્ફરંસની બેઠક.

કોન્ફરંસ આજે બપોરે મળી હતી.

પ્રગ્ળકીય ગાયનો ગવાઇ રહેવા બાદ મીં મણીલાલ કોઠારીએ ઠરાવ રજુ કર્યો હતો કે જાહેર પ્રજા અને કાઠીયાવાડના વેપાર સામે બ્રીટીશ સરહદ ઉપર ખોલવામાં આવેલાં કર્ટમ્સ નાકાઓને કોન્ફરંસ વખોડી કાઢે છે અને તેથી મુસાફરી કરતી પ્રજાને અને ખાસ કરીને કુટુંબોને ઘણું ખમવું પડે છે અને આ પ્રાંતના વેપારને મોટો ધોધા પુગારનારી છે.

મીં કોઠારીએ લંબાણુ લાપણુ કરતાં ૧૧-૫-૨૭ વેળાના કર્ટમ્સ નાકાઓનો કડવો અનુભવ રજુ કરતાં જણાવ્યું હતું કે તે નાકાંઓ ફરીથી ઉભાં કરીને સરકાર આડબંધી રીતે પોતાના બારાંઓનો કારોબારનો હક છોડી દેવાની રાજ્યોને ધમકી આપે છે.

સભાએ ઉપલા ઠરાવ પસાર કર્યો હતો.

મીં બળવંતરાય ગોપાળજી મહેાએ ઠરાવ રજુ કર્યો હતો કે કાઠીયાવાડના રાજ્યોને સરકારે કરેલી નવી માંગણીઓ સામે કોન્ફરંસ સખત પ્રોટેસ્ટ જાહેર કરે છે અને સરકારની માંગણીઓ શાહી હોકાની પીરૂ છે.

સભાએ ઉપલો હરાવ પસાર કર્યો હતો.

મી० હરીશંકર પંડ્યાએ હરાવ રજુ કર્યો હતો કે કોન્ફરંસનો મુસ્તકીમ હરાવ છે કે કાઠીયાવાડના રાજ્યોને તેના બારાંઓની ખીલવણી કરવાનો સંપુરણ હક છે અને જોટનની વેપારી રીતી અને લાભોને સમગ્ર ઉપલા હક સામે વાંધા ઉભા કરવા જોઈએ નહીં.

મી० પંડ્યાએ જણાવ્યું હતું કે આપણા બારાંઓની ખીલવણી કરવાનો આપણને સંપુરણ હક હતો. કસ્ટમ્સના નાકાંઓથી આપણને ત્રાસ પડે છે અને ગરીબોનાં આંસુઓથી ઘણીક વેળાએ મોટી શહેનશાહનો પડી ભાંગી છે.

મી० મણીલાલ કાકારીએ હરાવને ટેકા આપતા ટકાર કરી હતી કે કાઠીયાવાડે લગાઇમાં કુરેલી મદદનાં મનામ તરીકે કસ્ટમ્સના નાકાં સરકારે ઉભાં કર્યાં હતાં.

સભાએ હરાવ પસાર કર્યો હતો.

મી० ગોરધનદાસ મોરારજીએ હરાવ રજુ કર્યો હતો કે આણુ કોન્ફરંસનાં રીપોર્ટ પ્રગટ નહીં કરવાના સરકારના પગલાંને કોન્ફરંસ વખોડી કાઢે છે કે જે રીપોર્ટ જાહેર પ્રજાની નજરે એકસરખી અગત્યના ધરાવનારો હતો.

સભાએ ઉપલો હરાવ પણ પસાર કર્યો હતો.

તકરારી હરાવ.

મી० અમૃતલાલ શેટે હરાવ રજુ કર્યો હતો કે કોન્ફરંસનો એવો અભીપ્રાય છે કે ૧૯૧૭ ના કરારનો ભંગ થયો છે એનું અપક્ષપાત તપાસ ઉપરથી પુરવાર થાય નહીં ત્યાંસુધી બારાંઓ ધરાવતાં રાજ્યોનો હક કોઇપણ સંજોગે વચ્ચે છીનવી લેવો જોઈએ નહીં અને કસ્ટમ્સના નાકાંઓ આવી તપાસ વગર ઉભાં કરવામાં આવેલ હોવાથી કોન્ફરંસ સરકારના તે પગલાંને વખોડી કાઢે છે.

મી० પંડ્યાએ ઉપલા હરાવની વીરુદ્ધ થતાં જણાવ્યું હતું કે સરકારે ૧૯૧૭ ના કરારનો ભંગ થવાનો આક્ષેપ મેલેલો નહીં હોવાથી કરારમાં તપાસ ચલાવવાની જરૂર હતી નહીં, વધુમાં ઉપલો હરાવ

દેશી શેઠજીના હાથ ઉપર ત્રાપ મારવા સરખો હતો. નવા ખારાંચો ઉભાં થતાં બુના ખારાંચાને ખસવું પડે તે કુદરતી હતું.

મોરખીવાળા મેસર્સ રામજી માનેકચંદ, તત્તલચંદ વકીલ, ડાહ્યાલાલ જવેરી અને કાળીદાસ મોતીચંદ ઉપસ્યા ડરાવને ટેકા આપ્યો હતો જ્યારે ધણાકે સભાસંદો તેની વીરુદ્ધ થયા હતા.

સભામાં ધાંધલ.

મીંડ ડાહ્યાશંકર ખોલવા ઉડતાં લાગ્યાંકાએ આડચાંચા ઉભી કરી હતી, પણ પ્રમુખે મજબુત વક્તવ્ય અપત્યાર કરીને મીંડ ડાહ્યાશંકરને તેજોના વીચારો જાહેર કરવા દીધા હતા.

અચાં પુરી થવા બાદ મીંડ શેઠે ડીવીઝનની માગણી કરી હતી. અંતે સભામાં ભારે ગડબડ ધાંધલ ચાલી રહી હતી. મતો સખંધી અને ડેલીગેટોની ટીકટો સખંધી દ્વારા આપવાના ખાખારો થઈ રહ્યા હતા.

પોસ્ટની તરફેણમાં ૨૦૯ અને વીરુદ્ધમાં ૨૩૦ મત જાહેર થયા હતા.

અંતે પ્રમુખને જાણી કરીબાદ કરતાં આવી હતી કે ડીગેટો વેંચવાની સત્તા નહીં ધરાવતા એક સખંધે મોરખીના એક રહીશને ડેલીગેટોની ૧૭૫ ટીકટો મફત વહેંચી હતી:

મીંડ શેઠે જણાવ્યું હતું કે જાંને પક્ષાએ દગાઈ કરેલી કહેવાની હોવાથી તપાસ ચલાવવી.

અંતે ભારે ઉસ્ફુરણી ફેલાઈ રહી હતી.

પ્રમુખે સઘળા મામલો અને વાગતા ધ્યાનમાં લઈને જણાવ્યું હતું કે જાંને પક્ષાએ દગાઈ કરેલી હોવાથી તેઓએ ચુકાદો આપવાની ના પાડી હતી.

પ્રમુખના ઉપલા ચુકાદાથી હાજર રહેલાઓ ડંગ થઈ ગયા હતા.

ત્યારબાદ કેન્દ્રેસ બુધવાર ઉપર મુલતવી રહી હતી.

કેન્દ્રેસના પ્રમુખે ડેલીગેટોના માનમાં ગાર્ડન પાર્ટીનો મેળાવડો કર્યો હતો જેમાં રાજકાટના દીવાન અને બાબત શહેરીઓએ પણ હાજરી આપી હતી.

શ્રી. શુભે ૧૯૧૭ ના કરારનામાની છ કલમે લાખીઓડી
 લાખા... પરીષદ, અને કાષ્ટપણ દેશી રાગને તેનો લંગ કર્યો છે
 એમ પુરવાર કરવાની સરકારને ચેલેન્જ કરી છે પણ આખુની પરીષદ
 મળી તે વખતે જાપાઓમાં પ્રગટ થયલા લેવાકોમાં એમણુંજ જણાવ-
 વામાં આપ્યું હતું કે હીંદી સરકારને વધારે પડતું નુકસાન લાગીપ્યમાં
 થાય તો ૧૯૧૭ નું કરારનામું પણ ફેરવવાની છુટ હીંદી સરકારે રાખી
 હતી. જતાં આ વીધે તો શ્રી. શુક્લે જાણે આંખ આડ કાન કર્યો હોય
 એમજ જણાય છે. પણ શું આપણી સામાન્ય જુદી પણ એમ તથી
 સુચવતી કે આવી કલમ સીધી કે આડકતરી રીતે આ કરારનામામાં સામેલ
 હોતીજ નેત્રએ? શું શ્રી. શુક્લ એમ કહેવા માંગે છે કે કાઠી વાડના
 બંદરો રીતસર કાયદાની રાહે પણ બીમ બીમે ખીચવાથી બંદર હીંદોને
 વધારે પડતો વેપાર ખેંચી જાય અને હીંદી નેત્રેરિત વધારે પડતું
 નુકસાન કર તો પણ તે સરકારે નીરંત્રે ખચાવ કરવું? આવી પરી-
 રથીતી ને આજ્ઞાજ કરે તો તેનું પરીણામ શું આવે? લાઈનદોરી
 ફરીવાર નાંખવામાં આવી તે પહેલાં ફરી ગંભીર સ્થિતી ઉત્પન્ન થવા
 માંડી હતી તેના શ્રી. શુક્લને કંઈ પણ ખ્યાલ છે? બધાએ બંદર ઉપર
 લેવાની જગત એ ખર્ચ જોતા તો બુદ્ધિ હુડા માત્ર વાપરનાર ઉપર
 આડકતરી રીત લેવાના કરજ છે તથી ખચખરો ન્યાય તો એજ હોઈ
 શકે કે બહુ બહુ તો કાઠીવાડમાં વપરાતા માલની જગત તેના રાગગ્યો
 ભોગવે. પણ જીડીશ હીંદમાં માટેલાએ વપરાતા માલની જગતનું નાણું
 તો હીંદી તીજોરીમાંજ જતું નેત્રએ. પણ આથી ઉલટું બનવા તો
 એમ માંડયું કે કાઠીવાડના બંદરો પર થતી કંઈક કંઈક કરામતને
 લીધે અથવા માત્ર કે ત્યાં વેપારીઓને મળતી ખાસ સગવડોને લીધે
 મુખ્ય કરાચી તરફનો વેપાર ત્યાં ધસડવા માંડ્યો-અર્થાત કાઠીવાડના
 બંદરોથી આવતા માલના હુમલો દોહડી મુઠી હીંદમાં આગળ ધસવા
 લાગ્યા. એટલે ખર્ચ જોતાં તો જીડીશ હીંદના વતનીઓ ઉપર આડકતરી
 રીત કાઠીવાડના રાગગ્યોએ ખાટો કરી નાંખીને પાતાનાજ ખીસા
 સપાટાબધ ભરવા માંડ્યા! આવી ઘેર અને ગંભીર સ્થિતી તો સ્વાભા-
 વીક રીતે તરતજ અટકવીજ નેત્રએ. અને જરૂર પડે તો તે સાધવાને
 માટે ૧૯૧૭ ના કરારનામામાં પણ તરત સુધારા થવાજ નેત્રએ આ
 કાઠીયા જોતાં આખુની પરીષદમાં જીડીશ સરકાર તરફથી એવી ન્યાયી

સુચનાઓ રજુ કરવામાં આવી હતી કે જેથી જુદા જુદા પ્રદેશમાં વપરાતા માકના ધોરણરૂર જગતની આવકની પણ વહેંચણી કરવામાં આવે પણ તે બધી રાજ્યોએ નજર સ્વીકારી તેથી વીરમગામની આગળ ફરીવાર જકાતનું થાણું બેસાડીને હીંદની પ્રગ્નના સ્વાર્થનું રક્ષણ કરવાની સરકારને ફરજ પાડી છે.

પરીષદનું ખતમ થયેલું કામ.

નાજકાટ, તા. ૧૨.

કાઠિયાવાડ રાજકીય પરીષદની બેઠક આજે સવારે ફરીથી મળી ત્યારે પ્રમુખ મી. અમરતલાલ શેડને જનમનગર વીરૂદનો એમનો દરાવ પાછો ખેંચી લેવાની અજ્ઞ કરી હતી. મી. અમરતલાલ શેડને આ સભ્યમાં પોતાના કમિટીની સાથે વીચાર ચલાવવા સમય આપવામાં આવ્યો હતા દરમિયાન મી. મણીલાલ કાઠારીએ પોતાના નામ પરના વીરમગામની લાઇનદોરી સભ્યમાં એક વીરાંત હાવનારા દરાવ રજુ કર્યો હતો. જે વીરમગામની લાઇનદોરી વીરૂદ આપણે કમતી વીરાંત કરીશું તે સરકાર જલદીથી એ જકાતલાઇન ટાટી નાંખે એવી વજી છે.

અંતે પક્ષ દ્વેદ મેળવવા માટે બની શકતી કોશિશ કરી હતી અને મતો માટે દોડધામ ચાલી રહી હતી.

પ્રમુખ સામે કપકાની દરખાસ્ત લાવવામાં આવશે એવી મજબુત અફવા ફેલાઇ રહી હતી, પણ ફતેહના સંભવાં નહી હોવાથી આ વીચાર પડતા મેલવામાં આવ્યા હતા.

કમીટીની નીમણુંક.

ઉનારૂઓ અને વેપારીઓ ઉપરની મુસીબતો હજી દુર થઇ નથી.

દરબાર ગોપાલદાસ, મેસર્સ મણીલાલ કાઠારી, અમરતલાલ શેડ અને બજાવતરાય મહેતાની એક કમીટી વેહરો ટાટી નાખવા માટે ક્યાં પગલાં લેવાં તે ઉપરાંત રીપોર્ટ કરવા માટે નેમવાંતા દરાવ કાન્દેરસ પસાર કર્યો હતો.

નાનકવાડાપર આવેલા "યાજ્ઞિક" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં દેવશંકર મહાશંકર યાજ્ઞિકે છાપ્યું

❀ ખવાસ જ્ઞાતિ રહસ્ય ❀

જ્ઞાતિની ચડતી ચડતિના ખરા બનેલા અવનવા બનાવોથી ભરપૂર, જેમાં કચ્છ કાઠીયાડ તથા ગુજરાતની ખવાસ જ્ઞાતિના ઓણવટથી ચોજેલા ધારા ધારણે, જ્ઞાતિ પટેલોની ધુર્તતા અને સગપણ, -પરણેતર, છુટાછેડા, સવેલાઓ બાબત જ્ઞાતિએ કુલ પ્રશ્નો ચર્ચા કરેલા ફેંસલા તેમજ સગરામભાઈને ચોરે સવેલા બાબત ચકચાર ભરેલો જ્ઞાતિનો ફેંસ ૧. ઉંચા આર્ટ પેપર ઉપર છાપેલા લગભગ વીશથી બાવીશ ફોટોગ્રાફીક ચિત્રો આપવામાં આવશે. સદરહુ ફોટાઓમાંથી એક અતિ આકર્ષીત અને ઉડીને આંખને વળગ એવો ફોટો પ્રથમ પેજ ઉપર મુકવામાં આવશે જે ચિત્રમાં એક યોવન રૂપી ખીલેલો બગીચો તેને કરમાવનાર અને જળ સીંચી વીકસાવનાર યોવન માળીઓ, તેમજ પુખ્ત કાઠીની સુગંધી માટે મરી ફીટતા ભમરાઓ વીગેરે અનેક બાબતોથી ખુબ વિચાર પૂર્વક ઘટાવેલી ઘટનાથી તર્કચાર કરી પ્રસિદ્ધ કરવા ધારેલું આ પુસ્તક જ્ઞાતિના દરેક જણે રાખવા લાયક ઉંચા ગ્લેઝ કાગળો અને સુંદર છપાઈના આ પુસ્તકની કીંમત રૂ. ૧) અને અગાઉથી આહુક થનારા આહુકો માટે બાર આના અગાઉથી આહુક થનારા અહસ્થોના મુખારક નામો આપડીમાં પાછળના પાના ઉપર આપવામાં આવશે.

બહારગામના આહુકોએ અગાઉથી બાર આનાની પોષ્ટની સ્ટેમ્પ મોકલવી.

લખો પ્રસિદ્ધ કર્તા,

ખવાસ જ્ઞાતિ સ્વયંસેવક કમીટીના કેપટન

રાઘવ લાધા વાઢેર

ઠે. ખવાસ જ્ઞાતિ મીત્રમંડળ રણછોડ લેન....કરાચી.

એક ઉત્તમ સંગવડ

“ પહેલું સુખ તે જાતે નર્ચા.”

વાંચો અને તમારા મિત્રોને વંચાવો.

રણછોડ લાઇન અને રામસ્વામી ગાડીખાતામાં વસનાર જનસમુહને નિવેદન કરવાનું કે અમોએ રણછોડ લાઇનમાં ગજરાતી મીશન સ્કુલ સામેની હરદોસ સ્ટ્રીટમાં અમારું દવાખાનું ખોલેલું છે.

અમારા દવાખાનામાં પુરૂષો સ્ત્રીઓ અને બાળકોનાં દરેક પ્રકારનાં દરદો અકસીર ઇલાજ કરી મટાડવામાં આવે છે.

આંખના દરદો, ધનુર્વા, પક્ષપાત કે લાવે અર્ધાંગવાયુ, કોઠ. પ્રમેહ ઉપદંશ, અને ગરમી જેવા હઠીલાં દરદો ઉપર અકસીર દવાઓ વાપરી ટુંક મુદતમાં એકદમ આરામ કરી આપીએ છીએ.

અમારી પોતાનીજ બનાવેલી જૂનીચ લખેલી પેટન્ટ અને અકસીર દવાઓ અમારા દવાખાનામાંથી કિફાયત લાવે મળશે.

પુરૂષો માટે કેન્સર ગોલ્ડન ટોનીક પીલ્સ ખાસ સ્ત્રીઓ માટે કેન્સર સીલ્વર ટોનીક પીલ્સ, પ્રદર, ગર્ભાશયના રોગોના દરેક રોગ માટે ફાયદાકારક છે.

કેન્સર ટોનીક પીલ્સ-ક્રીમત ૩૨ ગોળીની ડબીના રૂ. ૩.

કેન્સર લેપ-ક્રીમત ૧ બાટલીના રૂ. ૩.

કેન્સર મુરમો-ક્રીમત ૧ બાટલીના રૂ. ૩.

આંખના ચશ્મા...એ અમારી સ્પેશ્યાલીટી છે. પેગલનાં ઉંચી જાતના ચશ્મા આંખ તપાસીને નંબર પ્રમાણે કિફાયત લાવે આપવામાં આવશે.

ડોક્ટર એલ. કે. કેનસર

લ. એમ. એસ., એમ. ડી. (હોમીઓ.)

રણછોડ લાઇન હરદોસ સ્ટ્રીટ-કરાચી.

મળવાનો ટાઇમ....સવારના ૭ થી ૧. સાંજના ૫ થી ૮.

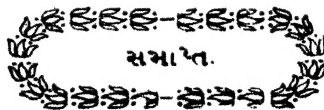
(૨૫)

નામદાર ખા. બ. અરદેશર મામાએ
તા. ૨૫-૬-૨૮ ને રોજ આપેલો ફેસલો
મુમતાજ અને ફીરોજ છુટી ગયા.

આજરોજ ખા. બ. અરદેશર મામા ફર્સ્ટ ક્લાસ ઓનરરી
માજિસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં ઉપલા કેસનો ફેસલો આપવામાં આવ્યો હતો.
કોર્ટ પ્રેક્ષકોથી ભરચક ભરાઈ ગઈ હતી.

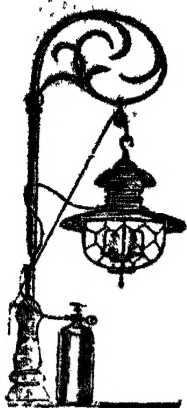
માજિસ્ટ્રેટ ઉપલા કેસનું જજમેન્ટ લગભગથી વાંચી સંભળાવ્યું
હતું. આરોપી ફીરોઝદીન અને મુમતાજ જેના ઉપર ફાજદારી કાય-
દાની કલમ ૩૬૩ અને ૩૬૮ નીચે આરોપ હતો તેઓને કલમ ૨૫૩
નીચે છોડી દેવામાં આવ્યા હતા.

દરજણુ દેવુબાઈના ઉપર ઘરેણાં સંબંધી જુદો કેસ ચાલશે
એમ કહેવાય છે. આરોપીઓના વકીલ મી. ડીસા તથા મીરજાં
બારીસ્ટર હતા તથા સરકાર તરફથી મી. રામચંદ્રે કેસ ચલાવ્યો
હતો. આખરે આ ચક્ર્યાર ભર્યા કેસનો ઉપર મુજબ અંત આવ્યો છે.

અભિનંદન.

૨૦૬-શકિત હિતેન્દ્રુ તેમજ સિંધ વર્તમાને આ કેસનો
હેવાલ આપી કરાંચીમાં છાપેલ છે તેમાંથી આ હકીકતો લેવામાં
આવેલ છે. તેથી અમે તેઓને અંતઃકરણથી ઉપકાર માની અભિનંદન
આપીએ છીએ.

દુનીયામાં
છેલ્લામાં છેલ્લી
અને અજાએખ
શોધ.

મુર્ચ જેવી તેજસ્વી
રોસની આપતી નવી
ફેસનની બતીઓ.

વીવાવાજનમાં તેમજ સારા પ્રસંગે બતીઓ તેમજ પાડીઓ તેમજ તેને લગતી દરેક ચીજો અમારે ત્યાં ભાડે મળે છે. ભાવ નાણાં એક વાર પુછી ખાત્રી કરો ધરાકોતી દરેક સગવડ સાચવવી એ અમારો મુદ્દા લેખ છે.

પ્રજાનું માનીતું અને જીનામાં જીનુ એકજ સ્થાન.
તમાએ ખરચેલા પાસા વસુલ કરવા હિાય તો એકવાર
ઓર્ડર આપી ખાત્રી કરો.

જેડાનંદ વેલજી.

લાઇટ કંટ્રાક્ટર
જાગલી—કરાંચી.

